

L'ÚS D'ALGUNES PREPOSICIONS

Sumari

1. Introducció
2. Alguns usos de la preposició *a*
  - 2.1. La preposició *a* davant del complement directe
    - 2.1.1. Els pronoms personals tòpics
    - 2.1.2. El complement directe al costat del subjecte
    - 2.1.3. L'expressió *l'un a l'altre*
    - 2.1.4. El segon terme d'una comparació
    - 2.1.5. L'infinitiu dependent de *sentir* o *veure*
    - 2.1.6. L'interrogatiu *qui*
    - 2.1.7. Alguns relatius
    - 2.1.8. Certs pronoms
    - 2.1.9. Altres recursos per marcar el complement directe
    - 2.1.10. Un SN que identifica la referència d'un pronom feble
  - 2.2. La preposició *a* davant d'un infinitiu
    - 2.2.1. L'infinitiu amb valor d'obligació o de necessitat
    - 2.2.2. L'infinitiu amb valor condicional
  - 2.3. La preposició *a* en l'expressió *com a*
  - 2.4. La preposició *a* en l'expressió **a que no ho saps!*
  - 2.5. La preposició *a* en l'expressió «*al més* + adverbí + *possible*»
  - 2.6. La preposició *a* en l'expressió «*a* + adjectiu numeral cardinal + hora, dia, setmana, etc. + *de*»
3. Alguns usos de la preposició *amb*
  - 3.1. La preposició *amb* davant d'infinitiu
  - 3.2. La preposició *amb* davant de la conjunció *que*
    - 3.2.1. Genuïtat de l'expressió *amb que*
    - 3.2.2. L'expressió *amb que* amb valor condicional
  - 3.3. Altres usos de la preposició *amb*
    - 3.3.1. La preposició *amb* amb valor conjuntiu
    - 3.3.2. L'expressió *amb això*
    - 3.3.3. L'expressió *amb tot i això*
    - 3.3.4. L'ús de la preposició *amb* per expressar direcció
4. Alguns usos de la preposició *de*
  - 4.1. La preposició *de* davant d'infinitiu
    - 4.1.1. L'infinitiu subjecte
    - 4.1.2. L'infinitiu complement directe
    - 4.1.3. L'infinitiu emfàtic
    - 4.1.4. *L'infinitiu condicional
  - 4.2. Substitució de la preposició *de* pel possessiu en algunes expressions
    - 4.2.1. Les expressions *a malgrat de / a pesar de / a desgrat de*
    - 4.2.2. L'expressió «*ser* + participi passat + *de* + complement agent»
    - 4.2.3. El genitiu subjectiu i el genitiu objectiu
  - 4.3. La preposició *de* i l'indefinit *altre*

- 4.3.1. Casos en què cal la preposició *de*
- 4.3.2. Casos en què cal l'article *un* i no la preposició *de*
- 4.3.3. Casos en què no s'usa l'article *un* i la preposició *de* a l'esquerra de *altre* és optativa
- 4.4. Altres usos de la preposició *de*
  - 4.4.1. L'elisió de la preposició *de*
  - 4.4.2. Les expressions *~prou broma / prou, de broma*
- 5. Alguns usos de la preposició *en*
  - 5.1. *La preposició *en* davant d'infinitiu amb valor causal
  - 5.2. La preposició *en* davant d'un adjectiu amb valor modal
- 6. Qüestions sobre algunes preposicions tòniques i locucions prepositives
  - 6.1. Preposicions tòniques simples
    - 6.1.1. La preposició *via*
    - 6.1.2. *L'ús preposicional de *quan*
    - 6.1.3. La preposició *sense*
  - 6.2. La preposició tònica composta *fins a*
  - 6.3. Algunes locucions prepositives
    - 6.3.1. Les expressions *d'un a un* i *d'un en un*
    - 6.3.2. Locucions prepositives que són calcs d'altres llengües
    - 6.3.3. Les expressions *dins de* i *d'aquí a*
    - 6.3.4. Les expressions *a part, a part de, a banda* i *a banda de*
- 7. Interferències entre preposicions
  - 7.1. Interferència entre *a* i *amb*
  - 7.2. Interferència entre *a* i *en*
  - 7.3. Interferència entre *a* i *per a*
  - 7.4. Interferència entre *amb* i *en*
  - 7.5. Interferència entre *a, amb* i *en*
  - 7.6. Interferència entre *a, amb, de* i *en*
  - 7.7. Interferència entre *a, amb, de* i *per a*
- 8. Casos de coincidència de dues preposicions
  - 8.1. Preposició àtona + preposició àtona
    - 8.1.1. Ordre normal del contacte
    - 8.1.2. Contacte amb verb elidit
  - 8.2. Preposició àtona + preposició tònica
    - 8.2.1. Ordre normal del contacte
    - 8.2.2. Contacte amb verb elidit
  - 8.3. Preposició tònica + preposició àtona
  - 8.4. Preposició tònica + preposició tònica
- 9. Alternatives a l'elisió de les preposicions àtones davant la conjunció *que*
- 10. Remarques d'estil
- 11. Bibliografia

1. Introducció¹

L'objectiu d'aquest capítol no és donar una visió sistemàtica de les preposicions en català, sinó tractar amb detall d'alguns aspectes poc estudiats a fi d'oferir les solucions que hi poden correspondre.

Fora d'aquest capítol queden els usos de *per* i *per a*, els de les preposicions en les expressions temporals i locatives, i els deguts a allò que generalment s'anomena «règim». Tots aquests usos són tractats en altres capítols d'aquest llibre.²

2. Alguns usos de la preposició *a*

2.1. La preposició *a* davant del complement directe

Com és sabut, el complement directe (d'ara endavant, CD) en català, tant si designa un ésser humà com un de no humà, en general s'introdueix sense la preposició *a*.

Ja des d'antic, però, quan el CD designa un ésser humà s'ha introduït amb *a* en certs casos.

A continuació descrivim quins són aquests casos.

2.1.1. Els pronoms personals tòpics

[1] Ens ha vist **A TU** i **A MI**.

Si coincideixen en funció de CD un pronom personal tòpic —amb *a*— i un sintagma nominal ple —sense *a*—, en els exemples trobats de Pompeu Fabra cada un conserva el seu règim sintàctic: el primer, amb la preposició, i el segon sense.

[2] Us he vist **A TU** i **EL TEU PARE**. (*Exemple del DGLC, sota l'entrada a, 4.*)

[3] Com vam sentir de no poder tenir [*sic*]³ al costat nostre, [*sic*] **A VÓS** i **EL POBRE RIBA**. (*Carta del 15.11.1940.*)

En un altre exemple, amb l'ordre invers —és a dir, «SN ple - pronom fort»—, Fabra manté l'asimetria:

[4] No cal dir-vos quin va ésser el meu astorament quan vaig assabentar-me dels nomenaments d'en Sagarra i de l'Aramon, fets sense consultar-nos prèviament **Ø EN NICOLAU** i **A MI**. (*Carta del 15.12.1948, reproduïda a Ferrer, Ferrer i Pujadas, 1998, p. 70-71.*)

Hem trobat dos exemples amb l'ordre «pronom tònic - SN ple», d'èpoques molt diferents, en què es fa servir la preposició simètricament:

1. Agraïm a Ramon Solsona les observacions que ens ha fet arran de la seva lectura atenta d'una primera versió d'aquest capítol (1995).

D'altra banda, per a una revisió actualitzada de l'ús de les preposicions estudiades en aquest capítol, vegeu les obres més recents contingudes en l'epígraf 3.1 del capítol XXIII i, especialment, les entrades corresponents en la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (2007).

2. Vegeu els capítols XXII, XVII, XVI i XX, respectivament.

3. Fabra redacta la frase sense el pronom feble *vos*.

- [5] E jo tinc-los convidats A ELL e AL DUC D'ESTALRIC. (*Joanot Martorell*, Tirant lo Blanc, ed. de Martí de Riquer, Ariel, p. 237.)
- [6] Us felicito A vós per haver-lo [el Premi Ciutat de Barcelona] i A L'AJUNTAMENT BARCELONÍ per haver-vos-el atorgat. (*Carta de F. B. Moll a Josep Pla del 14.11.1979*, reproduïda a El Temps, 11-17.11.2003, p. 88.)

En aquest últim exemple són necessàries totes dues preposicions, ja que el motiu de la felicitació és diferent per a cada CD.

També hem trobat dos exemples amb l'ordre «SN ple - pronom tònic», d'èpoques molt diferents. En l'un no es fa servir la preposició davant del SN:

- [7] [...] per que pugua loar e beneir LO TEU GLORIÓS FILL e A TU per tots temps. (*Ex. de Tirant lo Blanc, citat per Fabra a la Gramàtica de 1912, § 122, p. 136-137.*)

En l'altre es fa servir la preposició simètricament:

- [8] El diàleg que mantenen els dos agents [...] demostra una complicitat entre ambdós que exclou A L'ALTRA PERSONA, i fins i tot A NOSALTRES. (*Treball universitari de segon de carrera.*)

Notem que en aquest últim exemple no hi ha estrictament una coordinació entre els dos CD. Aquesta circumstància obre una casuística molt gran de situacions. Veiem, doncs, que és un punt sobre el qual cal actuar amb prudència, sobretot a l'hora de revisar els textos d'altri.

Segons Solà,⁴ aquest «parallelisme» és un dels aspectes que la «norma hauria d'atendre més explícitament». No dona l'exemple del DGLC, però en d'altres no rebutja d'entrada la preposició *a* davant del SN, sobretot si és el segon membre del parallelisme. Badia⁵ considera que l'exemple següent «fa una certa violència a qui vol expressar-se amb correcció»:

- [9] Us elogien A TU i EN JOAN.

A parer nostre, cal tractar separatament totes dues construccions («pronom tònic - SN ple» i «SN ple - pronom tònic»). Pel que fa a la primera, l'absència de la preposició davant del SN ple es pot defensar amb els arguments següents:

a) Manté la distinció normativa entre un CD constituït per un pronom tònic i un de constituït per un N (amb complements o sense): els tres exemples trobats (un al DGLC) de Fabra avalen aquest argument.

b) Fins i tot en el cas que practiquem el parallelisme o la simetria, posant la preposició davant de tots dos CD, es pot defensar l'absència de la segona com una elisió que es practica en els SPrep coordinats (i que dona més uniformitat al conjunt coordinat):

- [10a] Porto això PER A tu i PER AL teu pare.
[10b] Porto això PER A tu i el teu pare.
[11a] Jugaré a tennis CONTRA tu i CONTRA el teu pare. (*Un partit d'individuals amb cada un.*)
[11b] Jugaré a tennis CONTRA tu i el teu pare. (*Un partit de dobles.*)

4. SOLÀ, Joan. *Sintaxi...*, p. 166-167 (v. la bibliografia).

5. BADIA, Antoni M. *Gramàtica...*, p. 210 (v. la bibliografia).

Pel que fa a la construcció «SN ple - pronom tònic», potser l'asimetria causa més estranyesa.

En conclusió, doncs, i fins que l'IEC no s'hi pronuncii, no es pot rebutjar cap de les dues construccions.

2.1.2. *El complement directe al costat del subjecte*

[12] El perseguia com el gat A LA RATA.

[13] Buscava el mascle A LA FEMELLA.

Però, si entre el subjecte (S) i el CD hi ha una pausa, no cal recórrer a la preposició.

[14] La Mercè seduirà en Paul Newman, i la Maria, EN ROBERT REDFORD.

2.1.3. *L'expressió l'un a l'altre*

[15] Els dos pistolers es miraven fixament L'UN A L'ALTRE.

[16] Estimeu-vos LES UNES A LES ALTRES com jo us he estimat.

2.1.4. *El segon terme d'una comparació*

De vegades, el segon terme d'una comparació no queda clar si és el S o el CD. Per tant, cal seguir la pràctica —no havent-hi una altra manera de fer la distinció— d'usar sistemàticament la preposició en el segon. Considerem la frase següent:

[17a] La Madonna et vigila com EL SEU PARE.

Pot tenir la interpretació 'com el seu pare et vigila': és a dir, que el segon terme de la comparació, *el seu pare*, sigui S. D'acord amb el que hem dit més amunt, en aquest cas no cal introduir-lo amb cap preposició, i sempre entendrem que aquest sintagma nominal (SN) és el S del mateix verb (V) de l'oració principal, que s'ha elidit per economia lingüística.

Si el que volem dir, en canvi, és que 'la Madonna et vigila com [ella] vigila el seu pare', el segon terme de la comparació *el seu pare* és el CD de *vigila*, elidit per economia lingüística. Segons el que hem dit, el recurs més àgil i eficaç de marcar com a CD aquest fragment és introduir-lo amb la preposició *a*.

[17b] La Madonna et vigila com AL SEU PARE.

2.1.5. *L'infinitiu dependent de sentir o veure*⁶

Els verbs *sentir* i *veure*, amb un CD infinitiu, admeten l'ús de la preposició *a*. En conseqüència, tant podem dir [18a-20a], com [18b-20b].

[18a] He SENTIT dir que plourà.

[18b] He SENTIT A dir que plourà.

[19a] Ja en SENTIREM parlar, d'aquesta noia, ja!

[19b] Ja en SENTIREM A parlar, d'aquesta noia, ja!

6. L'únic autor —que hàgim pogut consultar— que mostra una certa reserva davant d'aquesta construcció és el valencià Josep Llacreu. Afirmar que «aquest ús de la preposició *a* actualment és estrany al parlar espontani, i fins i tot en la prosa literària contemporània no deixa de ser un recurs molt poc utilitzat. En el discurs oral, convé evitar aquest ús si no es vol incórrer en un estil recargolat i artificios» (*Manual...*, xxvii, § 2.8). Altres fonts valencianes consultades, però, consideren que és un fenomen que ja només conserven els parlants més grans.

- [20a] Mirant-li la cara, l'HE VIST venir.
[20b] Mirant-li la cara, l'HE VIST A venir.

2.1.5.1. Un altre verb de percepció que pot plantejar dubtes sobre l'ús de la preposició *a* és el verb *mirar*. Aquest verb pot ser transitiu, però també intransitiu, amb un complement que indiqui la direcció de la mirada o el lloc on es posa.

Usat transitivament, *mirar* no necessita cap preposició per al seu CD.

- [21] En Pere MIRAVA l'aparador.
[22] L'Andreu ES MIRA el mirall, però no li acaba d'agradar.

Usat intransitivament, el terme de la direcció de la mirada pot ser introduït per *a*.

- [23a] En Pere MIRAVA A l'aparador.

El complement de direcció, naturalment, també pot anar introduït per una altra preposició que indiqui direcció, com ara *cap a*.

- [23b] En Pere MIRAVA CAP A l'aparador.

Mirar també pot dur un complement que indiqui el lloc on es fixa la mirada.

- [24a] L'Andreu es MIRAVA AL mirall, però no s'acabava d'agradar.
[24b] L'Andreu es MIRAVA EN EL mirall, però no s'acabava d'agradar.

2.1.6. L'interrogatiu *qui*

L'interrogatiu *qui* pot fer la funció de S o de CD; és a dir, amb aquest pronom podem preguntar qui és l'autor de l'acció o sobre qui recau l'acció.

Si, quan *qui* és subjecte, el CD és una tercera persona del singular, o, quan *qui* és CD, el S és una tercera persona del singular, hi ha el perill d'una ambigüïtat perquè *qui* també és una tercera persona del singular i perquè l'altre SN —sigui S o CD— sempre ocupa el final de la frase.

- [25a] QUI ha vist la Maria?

En aquesta frase, tant podem interpretar que es demana quina persona ha vist la Maria —*qui*, per tant, en seria el S—, com podem interpretar que es demana quina persona ha estat vista per la Maria —i aleshores *qui* en seria el CD.

Paral·lelament al que hem dit a § 2.1.4, quan es doni el cas que comentem, l'ús sistemàtic de *qui* sense *a* quan és S, i amb *a* quan és CD, desfarà sempre l'ambigüïtat.

- [25b] A QUI ha vist la Maria?

Pot donar-se el cas que en el context lingüístic o extralingüístic ja hagi aparegut el SN —en aquest exemple, *la Maria*. En aquest cas, cap de les dues preguntes no es formularia com abans.

Si volguéssim preguntar *qui ha vist la Maria* —*qui* com a S—, la pregunta més espontània seria l'expressada en l'exemple [26].

- [26] QUI l'ha vista?

Si volguéssim preguntar *qui ha estat vist per la Maria* —*qui* com a CD—, la pregunta més espontània seria l'expressada en l'exemple [27].

- [27] QUI ha vist?

I si poguéssim haver-hi algun dubte, diríem «la Maria» després d'una pausa, perquè l'emfasitzaríem.

[28] QUI ha vist, la Maria?

Oralment, però, potser la distinció entonativa no seria prou perceptible.

Per tant, és molt útil que l'interrogatiu *qui* porti la preposició *a* quan és CD i el subjecte és una tercera persona del singular; quan aquest és una altra persona gramatical, no cal.

[29] QUI han vist els nois?

[30] QUI has vist?

2.1.7. Alguns relatius

Un cas paral·lel a l'anterior són aquelles oracions de relatiu —tant si són explicatives com si són especificatives— en què el relatiu pot fer de S o de CD i hi ha un altre SN, en tercera persona del singular, susceptible de ser S o CD. Aquest SN, tant amb una funció com amb l'altra, acostuma a anar al final. Considerem la frase següent:

[31a] Avui he vist l'home que va ajudar EN PERE.

Si *en Pere* és el subjecte, n'hi ha prou de posar-lo davant del V de l'oració de relatiu.

[31b] Avui he vist l'home que EN PERE va ajudar.

Aleshores es podria establir que en aquests casos l'ordre dels mots hauria de ser determinant. És a dir, sempre que hi hagués la seqüència «*que* + SN + V», el pronom *que* seria CD i el SN, S; sempre que hi hagués la seqüència «*que* + V + SN», *que* seria S i el SN, CD.⁷

Això no obstant, si el relatiu és CD, val més assegurar-se que el receptor ho entengui. Per tant, es pot recórrer a l'ús de la preposició *a* juntament amb els relatius *el qual* o *la qual*, *els quals* o *les quals* o *~qui*.⁸

[31c] He vist l'home AL QUAL va ajudar en Pere.

[31d] He vist l'home AL QUAL en Pere va ajudar.

[31e] ~ He vist l'home A QUI va ajudar en Pere.

[31f] ~ He vist l'home A QUI en Pere va ajudar.

Badia⁹ considera que «[n]omés hi serà admesa la prep. *a* quan ja siguin esgotats tots els recursos que tenim a l'abast per a evitar que el subjecte es confongui amb el complement directe i a l'inrevés: la forma del verb, la col·locació dels elements dins l'oració, els signes de puntuació, el context o la substitució de la mena de frase prevista per una altra que no plantegi l'ús d'una construcció presumptament incorrecta».

7. Fabra (1926, § 112) havia proposat la solució d'emprar el pronom *qui* com a relatiu subjecte en aquestes frases: «He vist l'home *qui* va ajudar en Pere»; és a dir, revifar l'ús de *qui* com a relatiu feble. Ell mateix, però (1933, § 62 i 112 —del qual elimina el fragment en què ho proposava—, i 1956, § 108), la va rebutjar posteriorment.

8. Sobre l'ús de *qui* com a relatiu feble subjecte, hem vist en la nota 7 que Fabra el rebutjava; el rebuig s'estenia a la funció de complement directe i, fins i tot, a les oracions explicatives (1956, § 108). Per tant, aquesta solució amb *qui* no és aconsellable. En aquest sentit, és interessant la frase que planteja Jané (article del 18.1.1979): *Hem parlat del funcionari a qui hem trobat al despatx*. Aquesta frase és equivalent a *Hem parlat del funcionari a la persona que hem trobat al despatx*, i no a *Hem parlat del funcionari que hem trobat al despatx*. La raó és que *qui* és un relatiu que introdueix oracions substantives de relatiu. Solà («Les subordinades de relatiu», p. 2471-2472) considera que no hi ha cap argument per rebutjar *a qui*.

9. BADIA, Antoni M. *Gramàtica...*, p. 209 (v. la bibliografia).

Hi ha una estructura de relatiu que permet emfasitzar qualsevol constituent de la frase, que consisteix a encapçalar la frase amb un relatiu neutre, seguit dels constituents no emfasitzats, del verb *ser* i, en últim lloc, de l'element emfasitzat. Aquesta construcció s'anomena *estructura clivellada*. L'exemple [32*b*] és el resultat de fer l'estructura clivellada de la frase [32*a*].

- [32*a*] Volem l'Estatut!
[32*b*] EL QUE volem és l'Estatut!

Quan s'emfasitza mitjançant aquest procediment un CD humà, tant el relatiu com el mateix CD han de portar la preposició al davant:

- [33] És obvi que A QUI es tracta de frenar no és A LE PEN sinó ALS VOTANTS de Le Pen. (I.-C. Simó, «Delícies», Avui, 31/I/2003, p. 3.)

2.1.8. Certs pronoms

Fabra —i altres autors— tolera l'ús de la preposició amb els pronoms *tothom* i *tots* quan fan funció de CD. Jané observa¹⁰ que el Mestre usa la *a* davant dels pronoms *molts* i *altri*. Lacreu hi afegeix el pronom *ningú*. Per tant, al costat de les frases [23*a-27a*], podem dir les frases [34*b-38b*], les quals en general són les més usuals.

[34 <i>a</i>] ~ La decisió ha sorprès TOTHOM.	[34 <i>b</i>] La decisió ha sorprès A TOTHOM.
[35 <i>a</i>] Els he vist TOTS.	[35 <i>b</i>] Els he vist A TOTS.
[36 <i>a</i>] * La decisió ha sorprès MOLTS.	[36 <i>b</i>] La decisió ha sorprès A MOLTS.
[37 <i>a</i>] ~ El qui mata ALTRI.	[37 <i>b</i>] El qui mata A ALTRI.
[38 <i>a</i>] No he vist NINGÚ.	[38 <i>b</i>] No he vist A NINGÚ.

Havent pogut analitzar¹¹ sistemàticament el comportament dels pronoms quantificadors, quan signifiquen 'X persones', respecte a l'ús de la preposició *a* davant d'aquestes categories, creiem que aquest comportament és el que descrivim a continuació:

- [39*a*] * La política del Govern beneficia BASTANTS.
[39*b*] La política del Govern beneficia A BASTANTS.
[40*a*] * La política del Govern beneficia A FORÇA.¹²
[40*b*] La política del Govern beneficia FORÇA PERSONES.
[41*a*] * La política del Govern no beneficia GAIRES.
[41*b*] * La política del Govern no beneficia A GAIRE.¹³
[41*c*] La política del Govern no beneficia A GAIRES.
[42*a*] * La política del Govern beneficia A MASSA.¹⁴
[42*b*] La política del Govern beneficia MASSA PERSONES.
[43*a*] * La política del Govern beneficia ALS MENYS.¹⁵

10. Al seu article del 22.11.1980, «Sorprendre a tothom». Per a més informació podeu consultar l'article de COSTA, Joan. «Intent de sistematització d'un ús de la preposició *a* davant de CD». A: *Escola Catalana* [Barcelona: Òmnium Cultural], 351 (juny 1998), p. 36-40.

11. COSTA, Joan. «Intent...» (v. la bibliografia).

12. Sembla que si es fa la concordança no sona tan estranya: *La política del Govern beneficia a forces*. Amb la concordança però sense la preposició continua sonant estranya: *La política del Govern beneficia forces*.

13. El DIEC admet aquest mot com a invariable pel que fa al nombre.

14. Sembla que si es fa la concordança no sona tan estranya: *La política del Govern beneficia a masses*. Amb la concordança però sense la preposició continua sonant estranya: *La política del Govern beneficia masses*. Òbviament, la situació és diferent si s'interpreta com el substantiu (*la*) *massa* (*de gent*).

15. Notem que l'estructura d'aquest quantificador està encapçalada per l'article definitiu; no ens hi sembla admissible la preposició.

- [43*b*] La política del Govern beneficia ELS MENYS.¹⁶
- [44*a*] * La política del Govern beneficia ALS MÉS.¹⁷
- [44*b*] La política del Govern beneficia ELS MÉS.¹⁸
- [45*a*] * La política del Govern beneficia MOLTS.
- [45*b*] La política del Govern beneficia A MOLTS.
- [46*a*] * La política del Govern beneficia POCS.
- [46*b*] La política del Govern beneficia A POCS.
- [47*a*] * La política del Govern beneficia A PROU.¹⁹
- [47*b*] La política del Govern beneficia PROU PERSONES.
- [48*a*] ? La política del Govern beneficia A UNS QUANTS.²⁰
- [48*b*] La política del Govern beneficia UNS QUANTS.
- [49*a*] * La política del Govern beneficia TANTS que no té oposició.
- [49*b*] La política del Govern beneficia A TANTS que no té oposició.
- [50*a*] * La política del Govern beneficia MENYS DELS que es pensava.
- [50*b*] La política del Govern beneficia A MENYS DELS que es pensava.
- [51*a*] * La política del Govern beneficia MÉS DELS que es pensava.
- [51*b*] La política del Govern beneficia A MÉS DELS que es pensava.

Per tant, com a conclusió general, podem dir que amb els quantificadors *bastants*, *gaires*, *menys*, *més*,²¹ *molts*, *pocs* i *tants*, usats com a pronoms en funció de complement directe, és necessària la preposició *a*; el contraexemple seria *quants*, que no sembla demanar la preposició. Amb *força*, *massa* i *prou* invariables no es pot interpretar que hi ha un quantificador pronom sinó un adverbi; si s'admetessin les formes concordades haurien d'anar amb la preposició. Finalment, amb *els menys* i *els més*, sembla que la preposició no és necessària, i que, amb *uns quants*, tan natural és la presència com l'absència de la preposició. Al costat de totes aquestes possibilitats hi ha, no cal dir-ho, l'ús dels quantificadors com a adjectius amb un substantiu com *gent* o *persones* —cas en el qual no és possible l'ús de la preposició *a*.

- [39*c*] La política del Govern beneficia BASTANTES PERSONES.
- [40*c*] La política del Govern beneficia FORÇA PERSONES.
- [41*c*] La política del Govern no beneficia GAIRES PERSONES.
- [42*c*] La política del Govern beneficia MASSA PERSONES.
- [43*c*] ? La política del Govern beneficia LES MENYS PERSONES POSSIBLES.
- [44*c*] ? La política del Govern beneficia LES MÉS PERSONES POSSIBLES.
- [45*c*] La política del Govern beneficia MOLTES PERSONES.
- [46*c*] La política del Govern beneficia POQUES PERSONES.
- [47*c*] La política del Govern beneficia PROU PERSONES.
- [48*c*] La política del Govern beneficia UNES QUANTES PERSONES.
- [49*c*] La política del Govern beneficia TANTES PERSONES que no té oposició.
- [50*c*] La política del Govern beneficia MENYS PERSONES DE LES que es pensava.
- [51*c*] La política del Govern beneficia MÉS PERSONES DE LES que es pensava.

16. Tot i ser una possibilitat poc freqüent, ens sembla possible.

17. Notem que l'estructura d'aquest quantificador està encapçalada per l'article definit; no ens hi sembla admissible la preposició.

18. Tot i ser una possibilitat poc freqüent, ens sembla possible.

19. Sembla que si es fa la concordança no sona tan estranya: *La política del Govern beneficia a prou*. Amb la concordança però sense la preposició continua sonant estranya: *La política del Govern beneficia prou*.

20. Notem que l'estructura d'aquest quantificador està encapçalada per l'article indefinit; no ens sembla necessària la preposició.

21. Aquests dos últims sense l'article definit.

Posteriorment a aquest estudi, hem trobat frases amb altres menes de pronoms que sembla que tenen un comportament semblant. Hem trobat exemples amb estructures quantificadores indefinides:

[52a] * En Martí sempre ha després un encant únic, que ha captivat MÉS d'una. (*Treball universitari de segon de carrera.*)

D'acord amb el que acabem d'exposar, hauria de portar la preposició:

[52b] En Martí sempre ha després un encant únic, que ha captivat A MÉS d'una.

No cal dir que també és possible aquesta frase amb el pronom *en* (amb un referent genèric, com 'dona, noia') i sense la preposició:

[52c] En Martí sempre ha després un encant únic, que n'ha captivat MÉS d'una.

Hem trobat un exemple amb estructures quantificadores numerals, que no sembla que es pugui redactar d'una altra manera:

[53] Pregam a Tirant [...] triàs A QUATRE DE NOSALTRES dels més disposats de tota la companyia. (*Joanot Martorell, Tirant lo Blanc, ed. de Martí de Riquer, Ariel, p. 248.*)

Hem trobat exemples amb pronoms indefinits:

[54] Les crítiques a la manca de relacions entre totes dues entitats obligaren A UNS i A ALTRES a propiciar alguna trobada. (*Toni Cucarella, El Temps, 9-15.12.2003, p. 20.*)

[55] Això no obstant, esta conselleria considera aconsellable la seua ampliació fins a una data posterior, en la mesura que no perjudica A TERCERS. (*Diari Oficial de la Generalitat Valenciana, núm. 3615, <http://www.cde.ua.es/dogv/3615v.htm>.*)²²

El mot *tercer*, substantivat, segons el DIEC, és «persona que no és cap de les dues que intervenen en un afer»; equival, doncs, a 'tercera persona'.

En el cas de *tots* i *molts*, cal tenir present que també funcionen com a adjectius. Aleshores no poden portar la *a*.

[56a] * He vist A TOTS ELS NOIS.

[56b] He vist TOTS ELS NOIS.

[57a] * He conegut A MOLTES DONES.

[57b] He conegut MOLTES DONES.

2.1.9. Altres recursos per marcar el complement directe

Tenint en compte que l'ordre normal entre S, V i CD en la frase catalana és aquest —és a dir, S-V-CD—, en general s'entén que el SN anteposat al V n'és el S i el posposat, el CD. Per tant, per molt estrany que pugui semblar, si trobem la frase [58], hem d'interpretar que *la rata* és el S i *el gat*, el CD.

[58] LA RATA persegueix EL GAT.

Si qui escrivís aquesta frase atribuís a *la rata* la funció de CD i el volgués emfasitzar, hauria de recórrer a posar-hi una coma al darrere (ex. [59]). (Aquesta emfasització és denominada per Solà «focalització».)²³ Tot i això, en segons quin context, no desapareixeria la possibilitat d'interpretar *la rata* com a S (ex. [60]).

22. En el mateix document trobem la mateixa estructura sense la preposició.

23. SOLÀ, Joan. *Tractat...*, § 5 (b). Vegeu també el capítol VII, § 2.1.2.

- [59] —QUÈ és perseguit pel gat? —LA RATA, persegueix el gat. [60] —QUÈ persegueix el gat? —LA RATA, persegueix el gat.

Per desfer qualsevol ambigüitat es pot reforçar el CD amb l'ús de la preposició *a*.

- [61] —QUÈ és perseguit pel gat? —A LA RATA, persegueix el gat.

Una altra manera d'emfasitzar un element de la frase és el que Solà defineix com a «tematització», arran de la qual l'element emfasitzat es duplica amb un pronom.

- [62a] —D'AQUESTA RATA, no se'n preocupa ningú! —LA RATA, LA persegueix el gat.

Pel que fa a l'ús de la coma en aquesta frase, atès que el CD és un SN curt i normalment no es fa una pausa després, la coma hi és facultativa.²⁴

- [62b] LA RATA LA persegueix el gat.

Una altra possibilitat per mantenir *la rata* al davant de la frase és transformar la frase en una passiva. Aquest recurs és útil en la llengua escrita.²⁵

- [63] LA RATA és perseguida pel gat.

En resum: a part de la preposició *a*, l'ús d'un determinat ordre de paraules, la puntuació o determinades estructures sintàctiques són recursos que —combinats o no— ajuden a distingir el S del CD.

2.1.10. Un SN que identifica la referència d'un pronom feble

Els pronoms febles de primera o segona persona presenten una referència exofòrica per naturalesa: és a dir, només sabem a qui es refereix l'emissor si compartim el context o el coneixement del món amb ell:

- [64] ENS han vist.
[65] US han vist.

Un SN ple CD pot coaparèixer en una frase amb un pronom feble plural de primera o segona persona per identificar-ne la referència. En les frases següents, els SN identifiquen, fan explícita, la referència dels pronoms febles:

- [66] ENS han vist ALS ESTUDIANTS.
[67] US han vist A LES PROFESSORES.
[68] ENS beneficia A TOT EL DEPARTAMENT. (*Intervenció oral en una reunió.*)
[69] [...] estudiar una mica més a fons aquest fenomen que ENS afecta A LA MAJORIA DE PARLANTS. (*Treball universitari de segon de carrera.*)

Les tres primeres frases sense preposició fan que s'interpreti el SN com a subjecte (i deixa de ser coreferent amb el pronom feble); la quarta és agramatical:

- [70] ENS han vist ELS ESTUDIANTS.
[71] US han vist LES PROFESSORES.
[72] ENS beneficia TOT EL DEPARTAMENT.
[73] * [...] estudiar una mica més a fons aquest fenomen que ENS afecta LA MAJORIA DE PARLANTS.

24. Vegeu el capítol VII, § 2.1.1.

25. Vegeu el capítol XXII, § 2.1.9.

La referència del pronom feble pot ser identificada alhora amb un pronom tònic i un SN ple, cada un dels quals n'identifica una part:

- [74] Us he vist A TU i EL TEU PARE.
- [75] No cal dir-vos quin va ésser el meu astorament quan vaig assabentar-me dels nomenaments d'en Sagarra i de l'Aramon, fets sense consultar-NOS prèviament Ø EN NICOLAU i A MI. (*Carta del 15.3.1948, reproduïda a Ferrer, Ferrer i Pujadas, 1998, p. 70-71.*)
- [76] E jo tinc-los convidats A ELL e AL DUC D'ESTALRIC. (*Joanot Martorell, Tirant lo Blanc, ed. de Martí de Riquer, Ariel, p. 237.*)
- [77] Us felicito A vós per haver-lo [el Premi Ciutat de Barcelona] i A L'AJUNTAMENT BARCELONÍ per haver-vos-el atorgat. (*Carta de F. B. Moll a Josep Pla del 14.11.1979, reproduïda a El Temps, 11-17.11.2003, p. 88.*)

Aquesta coexistència d'un SN amb una forma exofòrica es dona amb altres categories:

Amb un pronom indefinit:

- [78] Aznar acusa Zapatero d'amenaçar A TOTHOM menys A SADDAM HUSSEIN. (*Avui, 13.3.2003, p. 13.*)

Amb un pronom distributiu:

- [79] «quan [els tres germans] van haver menjat i begut, [l'homenet] ELS va acompanyar A CADASCÚ a una habitació.» (*Mil anys de contes. Trad. de Núria Vilà i Enric Larreula. Barcelona: Milan, 1990, p. 14.*)

2.2. La preposició a davant d'un infinitiu

2.2.1. L'infinitiu amb valor d'obligació o de necessitat

Considerem els exemples següents:

- [80a] Tens res A DIR sobre això?
- [81a] No hi ha res A FER.
- [82a] fruita bona A MENJAR
- [83] Donar una cosa A NO TORNAR.
- [84] E fou donada A CRIAR a una noble dona.
- [85a] Això és A VENIR.
- [86a] Jo m'he A PARTIR de vosaltres.
- [87a] ~ punts A TRACTAR
- [88a] ~ El Madrid és l'equip A BATRE.
- [89a] ~ un valor A PERDRE
- [90a] * Espai A EMPLENAR per l'Administració
- [91] És A DIR: que us ajunteu sense passar per la vicaria!

Les frases [80a] i [81a] són les solucions normatives a les frases [80b] i [81b].

- [80b] * Tens res QUE DIR sobre això?
- [81b] * No hi ha res QUE FER.

Els exemples [82a-86a] els dona el DCVB.²⁶ El [82a] el dona com a típic de les Illes. Potser en altres zones és més usual amb *per*.²⁷ Els exemples [83], [84] i [86a] són del català antic.

26. Sota l'entrada *a*, II.4 i II.5, vol. I, p. 2.

27. Vegeu el capítol XXI, § 4.4.1.7.

[82*b*] fruita bona PER MENJAR

El cas [85*a*] ara és més normal amb el verb *haver de* amb un sentit de futur. Cal no oblidar, però, que aquest ha quedat fossilitzat en el mot *avenir*.

[85*b*] Això HA DE VENIR.

L'exemple [86*a*] està estretament lligat a l'anterior, ja que l'estructura «*haver a + INF*» va acabar agafant un sentit d'obligatorietat, que actualment expressem amb «*haver de + INF*».

[86*b*] Jo m'HE DE PARTIR de vosaltres.²⁸

Els exemples [87*a*-90*a*] són exemples de frases corrents avui dia. Els tres primers tenen el sentit d'acció que s'ha de fer, i el quart, el d'objecte destinat a'. Aquestes estructures són sovint percebudes com a calcs del francès: així les qualifica Lacreu,²⁹ tot i que reconeix que «per la seva brevetat, han aconseguit una gran difusió en la prosa periodística actual». Jané³⁰ les accepta plenament afirmant que «algun cop susciten vacil·lacions o reserves injustificades». Solà³¹ crida l'atenció sobre [90*a*], que ell rebutja, com també ho fa Coromines.

La frase [91] no té actualment cap valor de necessitat ni d'obligació, sinó que és més aviat una fórmula fixa per començar un aclariment o un resum del que s'ha dit anteriorment. Potser en el seu origen³² va tenir alguna relació amb els altres exemples de què parlem.

Sembla, doncs, que ens trobem davant d'una estructura sintàctica plenament vigent en català antic, l'ús de la qual potser s'havia anat perdent i que finalment per influència del francès s'ha revifat modernament. Per aquest motiu, algunes frases amb aquesta estructura resulten estranyes. És el cas dels exemples [87*a*-90*a*], els quals potser és més natural que s'expressin amb [87*b*-90*b*] i [87*c*-90*c*], respectivament.

[87*b*] Punts PER tractar

[87*c*] ORDRE DEL DIA (*Sobretot si es tracta d'una reunió.*)

[88*b*] El Madrid és l'equip QUE S'HA DE BATRE.

[88*c*] El Madrid és el MÀXIM RIVAL (*En certs contextos.*)

[89*b*] Un valor CONDEMNAT A perdre's

[90*b*] Espai QUE HA D'emplenar l'Administració

[90*c*] Espai PERQUÈ L'EMPLENI l'Administració

2.2.2. L'infinitiu amb valor condicional

2.2.2.1. ~ «A + INFINITIU».³³ La genuïnitat d'estructures com *a dir veritat* o *a jutjar per* és dubtosa. El fet que segurament siguin només aquestes dues i que siguin exac-

28. Actualment la frase seria *Jo us he de deixar*.

29. *Manual...*, § xxviii, cap. 2.4.

30. Article del 2.2.1980.

31. *Qüestions...*, p. 204, n. 58. Al costat d'aquesta, en recull altres de semblants.

32. El DCVB simplement l'esmenta sense comentar-ne l'origen; el DECat ni tan sols el recull.

33. Només Ruaix (*El català*, 2, p. 205, n. 7) i Lacreu (*Manual...*, xxviii, § 2.5) en parlen explícitament. El gir *a jutjar per*, tot i no estar recollit —segons Ruaix— ni pel DCVB, ni pel DGLC ni pel DLC, cal admetre'l perquè «és ben popular i comú a altres llengües romàniques». Lacreu el rebutja perquè és un calc de l'espanyol. El *Diccionari castellà-català* d'Enciclopèdia Catalana presenta vacil·lacions en dues equi-

tament les mateixes que en espanyol i francès fa pensar en un calc del català respecte d'alguna d'aquestes dues llengües.

- [92a] ~ A DIR VERITAT, em deixes de pedra.
- [92b] SI T'HE DE SER FRANC, em deixes de pedra.
- [93a] ~ A JUTJAR PEL que diu, té la raó de part seva.
- [93b] SEGONS EL QUE DIU, té la raó de part seva.

Això no obstant, n'hem trobat els següents exemples en textos de Fabra, el primer a l'entrada *efecte* del DGLC:

- [94] *Fer l'efecte d'alguna cosa*, semblar ésser aquesta cosa A JUTJAR PER la impressió que produeix.
- [95] Heu's ací una qüestió sintàctica en la qual, malgrat d'haver-se [*sic*] parlat moltes vegades, no havem aconseguit que els escriptors parin esment, almenys A JUTJAR PER llur insistència a emprar exclusivament, de les dues construccions possibles, la que nosaltres voldríem que no fos usada sinó excepcionalment; ço és: la segona [«El que treballi serà recompensat»]. (*Conversa filològica del 27.10.1923, reproduïda per Rafel, 1984, p. 425-426.*)
- [96] De tant en tant és bo d'aturar-se a examinar en quin grau són aprofitades les millores que incessantment van introduint-se en el català literari. A JUTJAR PER les gasetilles i sobretot pels telegrams dels diaris catalans, ningú no sospitaria que s'hagués realitzat en els últims anys cap obra seriosa de depuració i fixació de la llengua. (*Conversa filològica del 10.7.1924, reproduïda per Rafel, 1984, p. 514.*)
- [97] A JUTJAR PEL que passa amb el *doncs* causal, havem de creure que tardarem llarg temps a veure-la'n [«la prosa dels nostres diaris» «del gerundi no adverbial»] alliberada si és que mai ho aconseguim. (*Conversa filològica del 4.12.1924, reproduïda per Rafel, 1984, p. 550-551.*)

2.2.2.2. *A NO SER QUE,³⁴ *A NO SER PER. Aquestes estructures condicionals són calcs innecessaris de l'espanyol, com va denunciar el mateix Fabra a les *Converses filològiques* del 30/XII/1922 i del 15/V/1925.³⁵ En són equivalents *llevat que, a menys que*,³⁶ *si no és, si no fos que, si no hagués estat per* i altres.

- [98a] * A NO SER QUE hi hagi un miracle, la casa s'arruïna.
- [98b] SI NO hi ha un miracle, la casa s'arruïna.
- [98c] LLEVAT QUE hi hagi un miracle, la casa s'arruïna.
- [99a] * A NO SER PER tu, m'hauria ofegat.
- [99b] SI NO HAGUÉS ESTAT PER tu, m'hauria ofegat.
- [100a] * Et faran fora del partit, A NO SER QUE canviis d'idea.
- [100b] Et faran fora del partit, SI NO canviis d'idea.
- [100c] Et faran fora del partit, SI NO ÉS QUE canviis d'idea.

valències que hem trobat: a l'entrada *juzgar*, per a *juzgar por* dona «si s'ha (o hem) de jutjar per» i a l'entrada *verdad*, per a *decir verdad* dona «a dir veritat, si hem d'ésser francs».

34. Vegeu RUAIX i LACREU, *ibídem*. El primer accepta aquesta locució perquè la usaven Verdguer i Ruyra; el segon la rebutja perquè també la considera un calc de l'espanyol. El *Dicc. cast.-cat.* d'Enciclopèdia Catalana no l'accepta.

35. La primera és reproduïda per Rafel (1984: 280-281); la segona es troba al Seminari de Romàniques de la Universitat de Barcelona, al full 279 (v. la bibliografia).

36. Fabra (1956, § 115) dona aquesta locució conjuntiva; Ruaix (*El català*, 2, p. 205, n. 7) també.

2.3. La preposició *a* en l'expressió *com a*

La distinció que fa la normativa entre *com*, comparatiu, i *com a*, predicatiu (amb el significat d'«en qualitat de»), en certs contextos pot no ser prou clara. En són una mostra les dues frases següents.

[101*a*] S'estimen **COM** bons germans.   [101*b*] S'estimen **COM A** bons germans.

La frase [101*a*] implica que els subjectes no són germans i expressa que s'estimen com si fossin germans. La frase [101*b*] implica que els subjectes són germans i expressa que, per la seva condició de bons germans, s'estimen.

Això a part, la locució conjuntiva *com a* presenta altres problemes, relatius a la presència de la preposició *a*.

El primer és delimitar davant de quines categories lèxiques la *a* es conserva. Solà³⁷ afirma que Fabra prescriu que la *a* no s'havia de posar davant d'article, i que Jané hi afegeix que tampoc no s'ha de fer servir davant de demostratiu. Ruai³⁸ hi afegeix *quell-com*, *algun* i *llur*.

[102*a*] L'ha presentada **COM A** bona locutora.
 [103*a*] L'ha presentada **COM UNA** bona locutora.
 [104*a*] L'ha presentada **COM LA** millor locutora del moment.
 [105*a*] L'ha presentada **COM AQUELLA** que té la veu més agradable.
 [106] L'ha presentada **COM QUELCOM** extraordinari.
 [107] Explica el viatge **COM ALGUNA** cosa extraordinària.
 [108*a*] L'han presentada **COM LLUR** successora.

Si no se suprimeix la *a* en les frases [103*a*-105*a*] i [108*a*], tindriem unes estructures comparatives amb el segon terme de la comparació en funció de CD (v. § 2.1.4).

[103*b*] L'ha presentada **COM A UNA** bona locutora. (*Com cal presentar UNA bona locutora.*)
 [104*b*] L'ha presentada **COM A LA** millor locutora del moment. (*Com cal presentar LA millor locutora del moment.*)
 [105*b*] L'ha presentada **COM A AQUELLA** que té la veu més agradable. (*Com cal presentar AQUELLA que té la veu més agradable.*)
 [108*b*] L'han presentada **COM A LLUR** successora. (*Com cal presentar LLUR successora.*)

Aquesta supressió, però, comporta certs problemes. D'entrada, no és inversemblant interpretar les frases [103*a*-104*a*] i [108*a*] com a estructures comparatives amb el segon terme en funció de S.

[103*c*] L'ha presentada **COM HO HAURIA FET UNA** bona locutora.
 [104*c*] L'ha presentada **COM HO HAURIA FET LA** millor locutora del moment.
 [105*c*] L'ha presentada **COM HO HAURIA FET AQUELLA** que té la veu més agradable.
 [108*c*] L'han presentada **COM HO HAURIA FET LLUR** successora.

Un altre cas problemàtic per la supressió de la *a* és el plantejat per Jané³⁹ amb la frase [109*a*], que es pot parafrasejar en «com ho hauria fet el més antic» o en «en qualitat de més antic»:

37. «Notes...», a *A l'entorn...*, p. 145-150.

38. *El català*, 2, p. 192. Hi afegeix els numerals cardinals: *Les ha presentat com DUES bones locutores*; FABRA (1956, § 87), però, diu: «Notem: S'estimen **COM A DOS** bons germans que són [...]».

39. *Aclariments...*, III, p. 11-12.

[109a] Va fer ús de la paraula COM EL més antic.

Una solució per desfer l'ambigüitat és buscar una altra estructura sintàctica. En els casos [103c-105c] i [108c], es pot substituir *com* per *dient que és*.

[103d] L'ha presentada DIENT QUE ÉS UNA bona locutora.

[104d] L'ha presentada DIENT QUE ÉS LA millor locutora del moment.

[105d] L'ha presentada DIENT QUE ÉS AQUELLA que té la veu més agradable.

[108d] L'han presentada DIENT QUE ÉS LLUR successora.

En el cas [109a], Jané suggereix l'ús de *en tant que* per substituir *com a* amb valor atributiu:

[109b] ~ Va fer ús de la paraula EN TANT QUE més antic.

Aquest ús, però, no és acceptat. Hi ha altres solucions:

[109c] Va fer ús de la paraula COM A MEMBRE més antic.

[109d] Va fer ús de la paraula EN QUALITAT DE MEMBRE més antic.

La frase [102a] (*L'ha presentada com a bona locutora*) és també ambigua perquè *com a bona locutora* es pot atribuir tant al S com al CD. El CD és una tercera persona del singular i femení; el S és també una tercera persona del singular i res no priva d'interpretar-lo com a femení. Per tant, en frases transitives amb la conjunció *com a* en què el S i el CD tinguin la mateixa persona gramatical i el mateix gènere —o en què es pugui interpretar que és així—, també és bo de desfer-ne l'ambigüitat, per exemple amb el recurs comentat abans.

[102b] L'ha presentada DIENT QUE és una bona locutora.

Segons Corbera,⁴⁰ a les Illes Balears es donen també com a significats possibles de *com a* els següents:

a) 'Semblant a, amb aparença de':

[110] És COM A espavilat.

[111] Va venir COM A entabanat.

[112] Té una cara COM A rara.

b) 'Qualque cosa semblant a':

[113] Tenc COM A fred.

[114] Fa COM A por.

[115] Li han sortit COM A bonys per tot el cos.

Aquest gramàtic⁴¹ també veu possible fer servir en balear *com a* davant d'un verb, amb els significats següents:

a) 'Una aproximació al significat del verb':

[116] Ahir COM A pareixia que havia de nevar.

[117] M'he COM A cremat amb una mena d'àcid.

[118] Sembla que li COM A agrada aquesta sobrassada.

40. CORBERA, Jaume. *Parlar bé...*, p. 153-154 (v. la bibliografia).

41. CORBERA, Jaume. *Parlar bé...*, p. 154 (v. la bibliografia).

b) 'Una precisió al significat del verb':

- [119] COM A guanyar, no ha guanyat, però s'hi ha fet a prop.
 [120] M'ha paregut que COM A se n'anava.
 [121] Tot el temps va COM A ploure, però no arribà a fer molta d'aigua.

2.4. La preposició *a* en l'expressió *a que no ho saps!

En espanyol són usals —i, com a calcs d'aquesta llengua, en català també— frases com les següents:

- [122a] ¡A QUE llueve esta tarde!   [123a] ¡A QUE sí!
 [124a] ¡A QUE no se lo dices!

Jané⁴² parla d'aquestes estructures sense fer referència a l'espanyol, que, a parer nostre, és la font del problema. Segons ell, equivalent a [125a], hi ha [125b].

- [125a] QUÈ T'HI JUGUES, que no ho sap!   [125b] AH, que no ho sap!

Justifica la grafia *ab* de [125b] —interpreta, doncs, que és un ús de la interjecció *ab*— dient que la pronunciació que se'n fa —evidentment en català central— és [a] i no [ə], i afirma que aquesta mena de construcció s'ha estès gràcies a un estil narratiu intermediari entre el directe i l'indirecte, del qual dóna el fragment [126] sense esmentar-ne l'autor.

- [126] Els del poble, quan ho van saber, van dir això està molt mal fet, però AH, QUE no li passarà res, a l'alcalde!

Aquesta interpretació de Jané no ens sembla convincent. Si partim de la base que no hi ha una pausa després del monosíl·lab inicial —com en els casos [122a-124a]—, aquesta estructura és un calc de l'espanyol.

En segon lloc, la pronunciació d'aquest monosíl·lab com a [a] i no com a [ə] —pronunciació de la preposició *a* en català oriental— es pot deure a la pronunciació emfàtica que es fa al principi d'aquestes estructures.

A més, pel que fa al significat, segons el *Diccionari castellà-català* (DCC) d'Enciclopèdia Catalana, [122a] i [123a] tenen un sentit de «convenciment davant d'un dubte» i [124a], de «desafiament». La interjecció *ab*, segons el *Diccionari de la llengua catalana*, expressa «una emoció viva». Per tant, la interpretació de Jané tampoc no s'adiu amb la semàntica d'aquestes estructures.

Així doncs, al nostre entendre, no hi ha en català uns usos de la interjecció *ab* per expressar els dos significats esmentats, sinó un calc innecessari de l'estructura *a que* espanyola.

Les equivalències catalanes d'aquestes estructures que dóna el DCC són:

- [122b] QUÈ T'HI JUGUES QUE plourà aquesta tarda!
 [122c] QUÈ HI VA QUE plourà aquesta tarda!
 [123b] QUÈ T'HI JUGUES!
 [124b] LENGUA QUE NO li ho dius!
 [124c] ET DESAFIO QUE NO li ho dius!

42. Article del 3.1.1980.

Al costat de [124*b*] i [124*c*], hi ha frases tan usuals o més:

- [124*d*] No ETS CAPAÇ DE dir-li-ho!
 [124*e*] No TINDRÀS PAS NASSOS DE dir-li-ho!
 [124*f*] No SERÀS PROU VALENTA DE dir-li-ho!

2.5. La preposició a en l'expressió «al més + adverbi + possible»

Molt sovint es planteja el dubte de si cal escriure [127*a*-130*a*] o [127*b*-130*b*].

- [127*a*] Vine AL MÉS AVIAT POSSIBLE.
 [127*b*] * Vine EL MÉS AVIAT POSSIBLE.
 [128*a*] La locutora diu la frase AL MÉS ALT POSSIBLE.
 [128*b*] * La locutora diu la frase EL MÉS ALT POSSIBLE.
 [129*a*] ~ Vull la plata AL MÉS NETA POSSIBLE.
 [129*b*] * Vull la plata EL MÉS NETA POSSIBLE.
 [130*a*] * Es menja els plàtans AL MÉS MADURS POSSIBLE.
 [130*b*] * Es menja els plàtans EL MÉS MADURS POSSIBLE.

En les frases de [127] *aviat* és un adverbi; en les de [128], *alt* és un adjectiu habilitat com a adverbi, i en les de [129] i [130], *net* i *madurs* són adjectius.

Entre *al més* i *possible*, només hi pot haver un adverbi o un element habilitat com a adverbi. Per això són gramaticals les frases [127*a*] i [128*a*] i agramatical la frase [130*a*]. La frase [129*a*] presenta l'adjectiu *net* en concordança amb el substantiu *plata*; pot ser una frase analògica amb les frases [129*c*] i [129*d*], i per tant és menys recomanable que aquestes.

López del Castillo⁴³ considera els següents adjectius «gramaticalitzats com a adverbis»:

- [131] *alt, baix, clar, diferent, fluix, fort, fosc, igual*

Es poden fer servir, doncs, sense problemes en aquesta estructura.

- [132] Digueu la frase AL MÉS ALT POSSIBLE.
 [133] Digueu la frase AL MÉS BAIX POSSIBLE.
 [134] Digueu la frase AL MÉS CLAR POSSIBLE.
 [135] ~ Fes la il·lustració AL MÉS DIFERENT POSSIBLE.
 [136] Digueu la frase AL MÉS FLUIX POSSIBLE.
 [137] Digueu la frase AL MÉS FORT POSSIBLE.
 [138] ~ Deixa l'habitació AL MÉS FOSC POSSIBLE.
 [139] ~ Fes la il·lustració AL MÉS IGUAL POSSIBLE.

Així mateix, López del Castillo considera els següents adjectius «amb rendiment més baix com a adverbis o limitats a un nombre reduït de verbs»:

- [140] *brut, curt, ferm, just, lent, llarg, net, ràpid, recte, seguit, tort*

Aquests adjectius presenten, doncs, més restriccions d'aparició en aquesta estructura. En frases en què aquesta estructura és el complement predicatiu que coapareix amb un CD, els resultats són aquests:

- [141] * Deixa la cuina AL MENYS BRUT POSSIBLE.

43. LÓPEZ DEL CASTILLO, Lluís. *Gramàtica...*, p. 92.

- [142] * Fes les mànigues AL MÉS CURT POSSIBLE.
- [143] * Deixa lligada la corda AL MÉS FERM POSSIBLE.
- [144] * Deixa la camioneta AL MÉS JUST POSSIBLE de benzina.
- [145] * Deixa la màquina AL MÉS LENT POSSIBLE.
- [146] * Deixa la corda AL MÉS LLARG POSSIBLE.
- [147] * Deixa la cuina AL MÉS NET POSSIBLE.
- [148] * Deixa la màquina AL MÉS RÀPID POSSIBLE.
- [149] Dibuixa la ratlla AL MÉS RECTE POSSIBLE.
- [150] Fes els deures AL MÉS SEGUIT POSSIBLE.
- [151] Dibuixa la ratlla AL MENYS TORT POSSIBLE.

En frases en què aquesta estructura és el complement predicatiu d'un verb intransitiu, els resultats són aquests:

- [152] * Alba, torna del Casal AL MENYS BRUT POSSIBLE, si us plau.
- [153] ~ Alba, comporta't AL MÉS JUST POSSIBLE.
- [154] Alba, camina AL MÉS LENT POSSIBLE.
- [155] * Alba, torna del Casal AL MÉS NET POSSIBLE, si us plau.
- [156] Alba, camina AL MÉS RÀPID POSSIBLE.
- [157] Alba, camina AL MÉS RECTE POSSIBLE.
- [158] Alba, camina AL MÉS SEGUIT POSSIBLE.
- [159] Alba, camina AL MENYS TORT POSSIBLE.

Fabra⁴⁴ prescriu la grafia *al* amb l'afirmació següent: «Tan viable és, en efecte, l'un com l'altre [el *al* com el *el*], i el primer té l'avantatge que restableix una construcció amplament usada en català antic.»⁴⁵

Cal no oblidar que al costat d'aquesta estructura n'hi ha altres d'igualment genuïnes com «*com més* + adverbi / adjectiu + *millor*» o «*tan* + adverbi / adjectiu + *com sigui possible* / *com pugui* [*puguis...*] / *es pugui*». Potser amb els adjectius són més usuals aquestes que no pas *al més... possible* o, encara, altres estructures.⁴⁶

- [127c] Vine COM MÉS AVIAT MILLOR.
- [127d] Vine TAN AVIAT COM SIGUI POSSIBLE.
- [128c] La locutora diu la frase TAN ALT COM POT.
- [129c] Vull la plata COM MÉS NETA MILLOR.
- [129d] Vull la plata TAN NETA COM SIGUI POSSIBLE.
- [130c] Es menja els plàtans TAN MADURS COM SIGUI POSSIBLE.
- [130d] Es menja els plàtans MADURS MADURS.

Al costat de l'estructura «*al més* + adverbi + *possible*», hi ha l'estructura «article definit + *millor* + substantiu + *possible*».

- [160] Exigeixo ELS MILLORS TRACTES POSSIBLES.

44. *Converses*. Barcino, núm. 196-197 i 202. El mateix Fabra (1956, § 89), Badia (1962, § 102.6) i Ruaiç (*El català*, 2, p. 156) només parlen de l'estructura *al més... possible* amb adverbis i no amb adjectius. Aquest últim autor (p. 65, n. 4) creu «que s'ha d'evitar» [...] la combinació «*al més* + adjectiu + *possible*» [...]. El DGLC (1932 i 1961), el DCVB, el DECat i el DLC (entrades *a*, *el*, *menys*, *més* i *possible*) no l'esmenten. Per a un tractament més ampli, vegeu Solà (*Sintaxi...*, p. 34-38).

45. *Converses*, núm. 202.

46. Vegeu també el capítol XVII, § 4.5.

2.6. La preposició *a* en l'expressió «*a* + adjectiu numeral cardinal + hora, dia, setmana, etc. + *de*»

Locucions com *a quatre hores de* o *a tres dies de* indiquen únicament anterioritat respecte al sintagma que ve a continuació, i no posterioritat. Així, són correctes les frases [161] i [162], i no ho són [163*a*] i [164*a*], equivalents correctes de les quals són [163*b*] i [164*b*].

- [161] A QUATRE HORES DEL principi del partit, l'entrenador encara no ha decidit l'alienació.
 [162] A TRES DIES DEL final del termini, encara no havia fet la sol·licitud.
 [163*a*] * A QUATRE HORES DEL final de l'examen, tot i haver-li anat bé, encara li tremolaven les mans dels nervis.
 [164*a*] * A TRES DIES DE la realització de les eleccions, encara no se sabia cap resultat.
 [163*b*] QUATRE HORES DESPRÉS DE l'examen, tot i haver-li anat bé, encara li tremolaven les mans dels nervis.
 [164*b*] AL CAP DE TRES DIES DE la realització de les eleccions, encara no se sabia cap resultat.

3. Alguns usos de la preposició *amb*

3.1. La preposició *amb* davant d'infinitiu

Tot i que Fabra no parla del contacte entre la preposició *amb* i un infinitiu —segurament perquè, com diu Solà,⁴⁷ són molt pocs els casos de règim amb aquesta preposició—, els gramàtics posteriors coincideixen a prescriure que s'ha de canviar per *de* o *a*.⁴⁸

- [165] L'amenacen **AMB** l'expulsió.   [166*a*] ~ L'amenacen **A** expulsar-lo.
 [166*b*] L'amenacen **D'**expulsar-lo.

En dos casos, però —també sobre aquest punt hi ha consens—, es tolera el manteniment de *amb* davant d'infinitiu: en les estructures «*haver-n'hi prou amb* + INF» i «*tenir-ne prou amb* + INF».

- [167*a*] N'HI HA PROU **AMB** dir-ho una setmana abans.
 [167*b*] N'HI HA PROU **DE** dir-ho una setmana abans.

47. SOLÀ, Joan. «Canvi...», § 2.13 i 2.23.

48. Excepte Jané, que en el seu article del 12.12.1981 afirma que no sembla «arriscat d'afirmar que és vàlid el manteniment de la preposició *amb* davant els infinitius». Aquesta afirmació la fa perquè, segons ell, no és el mateix dir *Compto DE tenir-ho demà* que *Compto AMB tenir-ho demà*. No explica, però, quin matís hi ha entre les dues frases.

En el primer cas, hi ha dues possibilitats. La primera és que sigui un ús transitiu de *comptar* amb un infinitiu CD amb la preposició *de*. La segona possibilitat és que sigui un ús intransitiu de *comptar* amb la preposició *amb* substituïda per *de*.

En conclusió, tant si *Compto DE tenir-ho demà* és un ús transitiu de *comptar* com si és un ús intransitiu, no veiem que valgui la pena per això mantenir *comptar amb* davant d'infinitiu com una excepció. Si realment hi ha una distinció entre les dues frases i la primera respon a l'ús transitiu —seria l'únic cas en què valdria la pena mantenir la distinció—, aquesta es pot construir sense la preposició *de* —cosa que la normativa permet— i l'intransitiu, amb la preposició *de*. És a dir, la hipotètica oposició es podria establir entre *Compto tenir-ho demà* i *Compto de tenir-ho demà*.

- [167c] ~ N'HI HA PROU A dir-ho una setmana abans.
 [168a] EN TÉ PROU AMB saber-ho una setmana abans.
 [168b] EN TÉ PROU DE saber-ho una setmana abans.
 [168c] ~ EN TÉ PROU A saber-ho una setmana abans.

Aquesta tolerància potser es deu al fet que de vegades *haver-n'hi* / *tenir-ne prou de* significa que qui ho diu està molest o irritat per alguna cosa, i expressa el desig o la necessitat que aquesta cosa cessi o desaparegui (v. § 4.4.2). En canvi, *haver-n'hi* / *tenir-ne prou amb* significa que no cal res més que allò que ja es té.

- [169] EN TINC PROU, DE sopar cada dia a les vuit. ('Ja n'estic fart.')
 [170] EN TINC PROU AMB sopar cada dia a les vuit. ('És suficient.')

Aquesta intuïció semàntica nostra va servir de base perquè Xavier Villalba (v. la bibliografia) en demostrés el fonament sintàctic. En efecte, Villalba demostra que, amb les construccions *tenir-ne prou* i *haver-n'hi prou*, l'infinitiu precedit de la preposició *amb* no és un complement regit per aquestes construccions. En canvi, sí que ho és quan va regit per una construcció com *estar d'acord*. Vegem les seves proves.

a) Si es tematitza un complement regit, hi ha d'haver duplicació pronominal:

- [171a] * AMB SOPAR CADA DIA A LES VUIT, n'HI tinc prou
 [171b] AMB SOPAR CADA DIA A LES VUIT, en tinc prou
 [172] A (AMB) SOPAR CADA DIA A LES VUIT, no HI estic d'acord

b) Un complement regit és obligatori per a la formació gramatical de la frase:

- [173] En tinc prou.⁴⁹
 [174a] * No estic d'acord.
 [174b] No HI estic d'acord.

c) Amb les construccions *tenir-ne prou* i *haver-n'hi prou*, l'infinitiu precedit de la preposició *amb* pot ser parafrasejat per una estructura condicional, i si va precedit de la preposició *de* és parafrasejable per una estructura causal:

- [175a] AMB SOPAR A LES VUIT, ja en tinc prou.
 [175b] SI SOPO A LES VUIT, ja en tinc prou.
 [176a] DE SOPAR A LES VUIT, ja en tinc prou.
 [176b] La causa del meu afartament és SOPAR A LES VUIT.

d) Un complement regit no pot alternar amb un gerundi:

- [177] Ja en tinc prou SOPANT A LES VUIT.
 [178] * Estic d'acord SOPANT A LES VUIT.

e) En un complement regit hi pot haver un circumstancial. És el cas del complement *a les vuit* en la frase que estem fent servir d'exemple:

- [179] No estic d'acord a (amb) sopar cada dia A LES VUIT.

Pel fet que l'infinitiu és regit, es pot fer una pregunta com la següent, en què l'interrogatiu sobre el circumstancial queda fora de l'abast de l'infinitiu:

- [180] A QUINA HORA no estàs d'acord a (amb) sopar cada dia?

49. Aquesta frase dita així només presenta el problema d'interpretar de què en té prou qui parla, però és gramatical. La corresponent amb *estar d'acord* és agramatical.

En canvi, com que amb les construccions *tenir-ne prou* i *haver-n'hi prou* l'infinitiu no és regit, no es pot fer una pregunta d'aquesta mena:

[181] * A QUINA HORA no en tens prou amb sopar cada dia?

[182] * A QUINA HORA no n'hi ha prou amb sopar cada dia?

Per tant, un cop demostrat que amb les construccions *tenir-ne prou* i *haver-n'hi prou* l'infinitiu no és regit, es pot admetre sense problemes la construcció amb la preposició *amb*, amb un valor condicional, al costat de la construcció amb la preposició *de*, amb un valor causal.

3.2. La preposició amb davant de la conjunció que

3.2.1. Genuïnitat de l'expressió amb que

Paral·lelament al que hem vist que passa davant de l'infinitiu (v. § 3.1), el tractament que fan els gramàtics d'aquest punt és poc clar. Solà⁵⁰ ho atribueix al fet que «*amb* marca un límit entre el “règim” estricte i el “circumstancial”» i, en segon lloc, a l'existència de la locució conjuntiva condicional *amb que* (v. § 3.2.2).

Considerem la frase següent:

[183a] Estaria content **AMB QUE** li telefonessis.

És equivalent a:

[183b] Estaria content **NOMÉS QUE** li telefonessis.

Però com que al costat de [183a] hi ha frases com [184], distingir entre la relació de l'adjectiu *content* amb la locució *amb que*, a la frase [183a], i la relació de l'adjectiu *content* amb el complement que regeix, a la frase [184], no sempre és fàcil.

[184] Estaria content **AMB UNA JOGUINA COM AQUESTA**.

3.2.2. L'expressió amb que amb valor condicional

Com ja hem comentat (§ 3.1), *amb que* té un valor condicional i pot equivaler a *només que* o *sempre que*.

[185a] N'hi ha prou **AMB QUE** ho tingui una setmana abans.

[185b] N'hi ha prou **NOMÉS QUE** ho tingui una setmana abans.

[186a] La revista publicarà les col·laboracions **AMB QUE** li arribin quinze dies abans.

[186b] La revista publicarà les col·laboracions **SEMPRE QUE** li arribin quinze dies abans.

Lligat a aquesta conjunció condicional, hi ha un ús també condicional de la preposició *amb*, que es pot veure en la frase [187], equivalent a [188].

[187] **AMB** una altra sotragada com aquesta, ens arruïnarem.

[188] **SI TENIM** una altra sotragada com aquesta, ens arruïnarem.

En una situació col·loquial, aquesta frase es pot convertir en [189].

[189] Una altra sotragada com aquesta i ens arruïnarem.

50. «Canvi...», § 2.13 i 2.23. A l'obra *Sintaxi...* (p. 77) fa observar que la normativa no s'hi ha pronunciat.

Cal evitar, però, [190*a*], que és un creuament entre [187] i [189], en la mateixa mesura que evitem [190*b*], que és un creuament entre [188] i [189].

[190*a*] * AMB una altra sotragada com aquesta i ens arruïnarem.

[190*b*] * Si TENIM una altra sotragada com aquesta i ens arruïnarem.

3.3. Altres usos de la preposició amb

3.3.1. La preposició amb amb valor conjuntiu⁵¹

La preposició *amb* —segurament a partir del seu valor de ‘concurrència en l’acció’— pot fer la funció de conjunció de coordinació.

Així, en la frase [191] *amb* fa la mateixa funció que *i* en la frase [192], però no en la frase [193*a*], que potser és més usual amb la disposició de [193*b*].

[191] El professor AMB els alumnes VAN al camp.

[192] El professor I els alumnes VAN al camp.

[193*a*] ~ El professor AMB els alumnes VA al camp.

[193*b*] El professor VA al camp AMB els alumnes.

3.3.2. L'expressió amb això

La locució adverbial *amb això*, segons el DCVB i el DLC, té el sentit de ‘mentrestant, simultàniament a alguna cosa’.

[194] AMB AIXÒ van entrar els lladres i ens ho van robar tot.

És equivalent —juntament amb *llavors* i altres expressions— a les locucions espanyoles *en esto* i *en estas*, que cal no traduir literalment.

3.3.3. L'expressió amb tot i això

Equival a ‘això no obstant, malgrat’ i presenta la variant *tot i amb això*. Cal evitar la duplicació de la preposició.

[195*a*] AMB TOT I AIXÒ, jo encara hi confio.

[195*b*] TOT I AMB AIXÒ, jo encara hi confio.

[195*c*] * AMB TOT I AMB AIXÒ, jo encara hi confio.

3.3.4. L'ús de la preposició amb per expressar direcció

Ruaix recull l'ús de la preposició *amb* regida pel verb *anar*, equivalent al sentit d'‘anar a veure algú, anar a cal’, que, segons ell, ja tenia el seu ètim *apud* en llatí.⁵²

[196] Demà aniré AMB el metge perquè no em trobo bé.

El DCVB recull aquest ús: «II. Dialectalment, expressa la idea general de ‘direcció’ i ‘situació’: cast. *a, en*». Fabra⁵³ dona un exemple que es podria interpretar com un cas d'aquest ús: «El verb va sovint acompanyat [...] de noms, grups nominals o

51. BADIA, Antoni M. *Gramàtica*, § 243; JANÉ, Albert. Article del 19.11.1981.

52. RUAIX, Josep. *El català complet/2*, p. 232-233.

53. FABRA, Pompeu. *Gramàtica catalana*, 1956, p. 60 (v. la bibliografia).

pronoms, precedits o no d'una preposició. Ex.: [...] *Anava amb el metge.* [...]». Badia dona l'exemple «Tornaré amb en Joan i la Maria»,⁵⁴ que no queda clar si expressa companyia o destinació.⁵⁵

Malgrat que Ruaix i el DCVB circumscriuen aquest ús a situacions col·loquials, hem trobat la frase següent de Gabriel Ferrater, en el pròleg a la seva traducció d'*El procés* (editada per Proa l'any 1966), que no creiem que sigui un registre col·loquial:

[197] Franz Kafka va somiar molts anys que l'oncle el cridaria AMB ell.

Fixem-nos que cal entendre que el «cridaria *perquè anés* amb ell» i que Ferrater la fa servir amb un verb que no és de moviment.

D'altra banda, frases com les següents ens semblen absolutament normals:

[198] Lleva't del llit i vine AMB LA MARE. (*Essent la mare al menjador, p. ex.*)

[199] Vés AMB LA MARE, que ara tinc feina (*Essent qui diu la frase a la cuina, p. ex., i la mare al menjador, posem per cas.*)

[200] Porta'm AMB EL PARE. Me'n vull anar. (*Sèrie infantil emesa al K3 el 23.3.2003.*)

[201] Porta'm AMB LA PRINCESA. (Falsa identitat, *pel·lícula emesa per TV3 el 12.10.2004.*)

[202] Aquesta dona de fer feines va AMB LA SENYORA BIOSCA. (*Fa feines a casa de la senyora Biosca; conversa familiar.*)

[203] Els ous, els comprarem AMB LA ISABEL. (*Essent la Isabel una botiguera; conversa familiar.*)

[204] Després de casar-se, es va separar, però al cap de sis mesos va tornar AMB EL MARIT.

Aquesta última frase no expressa un desplaçament físic estrictament, sinó de fet 'convivència habitual', però no deixa d'haver-hi la idea de desplaçament o retorn.

A parer nostre, hi ha arguments per defensar la genuïtat sense restriccions d'aquest ús. Vegem-los.

a) Un sintagma introduït per *amb* pot ser la resposta coherent a la pregunta *on?*:

[205] —On tornaràs?
—Amb en Joan i la Maria.

[206] —On vas?
—Amb el pare.
—Amb el pare, per parlar de les vacances.

b) En una frase poden coexistir diversos locatius si aporten una concreció creixent:

[207] Vaig a la Secretaria General de Política Lingüística, a la Secció d'Assessorament.

Doncs bé, un complement amb la preposició *amb* pot coaparèixer amb un locatiu clar i fer aquesta funció de concreció. Potser s'explica perquè esmentem directament la persona que trobarem on anem en comptes del lloc.

[208] Vaig a la Secretaria General de Política Lingüística, amb la cap de la Secció d'Assessorament.

Per tant, en una frase com la següent el complement *amb en Joan i la Maria* pot ser dit per indicar localització concreta:

[209] Tornaré a casa, amb en Joan i la Maria.

54. BADIA, Antoni M. *Gramàtica...*, 1994, § 113.2.1, ex. 2.

55. Ni el DIEC, ni el GDLC, ni el DUVC no en recullen aquest ús.

A partir de la qual es poden dir les frases següents:

[210] Tornaré amb en Joan i la Maria.

[211] Tornaré amb en Joan i la Maria per veure si ja tenen llum.

c) Una altra prova que un complement introduït per *amb* pot ser locatiu és la possibilitat de coordinar-lo amb un locatiu clar:

[212] ? Tornaré a casa i, després, amb en Joan i la Maria.

[213] ? Vés al menjador i, després, amb el pare.

d) Un altre argument és que podem fer aquestes frases incloent l'adjectiu *sol/a* després del verb de moviment:

[214] Tornaré sol amb en Joan i la Maria per veure si ja tenen llum.

[215] Vés tu sol amb el pare, que et donarà el sopar.

Sembla, doncs, que l'ús de la preposició *amb* amb SN animats serveix per expressar direcció i no es pot rebutjar.

4. Alguns usos de la preposició *de*

4.1. La preposició *de* davant d'infinitiu

4.1.1. L'infinitiu subjecte

Tots els gramàtics coincideixen a assenyalar la possibilitat d'introduir un infinitiu subjecte quan va darrere⁵⁶ el verb amb la preposició *de*.

[216a] Donava goig VEURE-la.

[216b] Donava goig DE VEURE-la.

4.1.2. L'infinitiu complement directe

Pel que fa als verbs amb un infinitiu complement directe posposat, es poden establir tres grups: verbs que exigeixen la preposició *de*, verbs que l'admeten i verbs que la rebutgen.

56. Només en un sol lloc hem trobat la indicació contrària, és a dir, la possibilitat d'introduir un infinitiu subjecte amb la preposició *de* quan va davant del verb: en la conversa 229 de Barcino. Diu el següent: «Quant a l'infinitiu subjecte en el cas d'anar *preposat* al verb principal de la preposició, creiem que caldria construir-lo normalment amb la preposició *de* [...]». (La cursiva és nostra.) Però Joaquim Rafel en la seva edició crítica de les *Converses*, havent consultat el text original, rectifica aquest *preposat* per *posposat*, a la conversa 444 de la seva edició i ho assenyalava com una desviació de l'edició de Barcino. D'altra banda, Joan Solà, en comentari personal, ens va afirmar que considera genuí aquest ús. Posteriorment (*Sintaxi...*, p. 236), es limita a plantejar el problema sense definir-se.

Va ser, potser, havent llegit aquest fragment de la conversa 229 de Barcino, que Gabriel Ferrater va escriure les dues frases «*De mirar els fets ben de cara* és sempre la tàctica que dona un rendiment millor [...]» i «*D'examinar els radicals*, però, és una mica més divertit?» (*Sobre el llenguatge*, p. 33 i 44, respectivament.)

Sigui com sigui, sembla un abús de la preposició *de*.

4.1.2.1. Entre els verbs del primer grup hi ha *assajar*, *provar*, *veure* i *mirar* en el sentit de 'procurar', *dir*⁵⁷ en el sentit de 'proposar' i *pregar*. Així, les frases [217a-222a], a parer nostre, són agramaticals.⁵⁸

- [217a] * Han ASSAJAT NAVEGAR amb vela i no han pogut.
 [218a] * Han PROVAT DETENIR-lo, però no han pogut.
 [219a] * MIRA FER-ho al més aviat possible.
 [220a] * VEGES ANAR-hi tan aviat com puguis.
 [221a] * VAM DIR ANAR a la platja.
 [222a] * El VAN PREGAR ASSISTIR-hi.
 [217b] Han ASSAJAT DE NAVEGAR amb vela i no han pogut.
 [218b] Han PROVAT DE DETENIR-lo, però no han pogut.
 [219b] MIRA DE FER-ho al més aviat possible.
 [220b] VEGES D'ANAR-hi tan aviat com puguis.
 [221b] VAN DIR D'ANAR a la platja.
 [222b] El VAN PREGAR D'ASSISTIR-hi.

4.1.2.2. El grup dels verbs que poden dur o no la preposició *de* davant el seu infinitiu CD constitueix una llista no tancada, caracteritzats com a verbs de projecte, desig o voluntat.

Aquesta llista, Fabra la va anar variant. A la gramàtica «pòstuma»⁵⁹ va donar la següent: *acordar*, *aconsellar*, *assajar*, *cercar*, *decidir*, *deliberar*, *desdenyar*, *desitjar*, *dignar-se*, *esperar*, *exigir*, *jurar*, *oferir*, *permetre*, *pregar*, *pretendre*, *procurar*, *prohibir*, *prometre*, *proposar*, *provar*, *refusar*, *recomanar*, *resoldre*, *suggerir*, i també *veure* i *mirar* emprats en el sentit de 'procurar'.

- [223a] HAN DECIDIT DE FER-ho.   [223b] HAN DECIDIT FER-ho.
 [224a] No li PERMETEN DE VENIR   [224b] No li PERMETEN VENIR

Fabra vacilla al llarg de la seva obra respecte del verb *dignar-se*. En l'última edició de la gramàtica de l'Institut⁶⁰ no l'hi inclou i ni Badia ni Ruaix el recullen. Efectivament, no sembla que ens trobem davant d'un verb igual que els altres de la llista, perquè és pronominal i perquè la pronominalització de l'infinitiu no és la d'una subordinada de complement directe.

- [225] ES DIGNARÀ A FER-HO O NO S'HI DIGNARÀ?⁶¹

En aquest sentit, seria paral·lel a un ús reflexiu d'un altre verb de la llista: *oferir*.

- [226] S'OFEREIXEN A FER-ho ells o no s'HI OFEREIXEN?

57. Aquest verb no és inclòs en cap de les llistes de Fabra, però entra dins les característiques que es donen d'aquesta mena de verbs: voluntat, projecte, desig, etc. Pel que fa a *veure*, *mirar* i *provar*, RUAIX (*El català*, 2, p. 183, n. 3) parla, no de verbs transitius, sinó de «perífrasis».

58. Segurament per això ENRIC HERNÁNDEZ ROIG, a l'«Apèndix» de la gramàtica «pòstuma» de FABRA («De», § 4, p. 174), qualifica aquests usos de «frases verbals» i Ruaix (*El català*, 2, p. 183, n. 3) de «perífrasis verbals».

59. § 95, p. 86, nota a peu de pàgina. Ja hem comentat (§ 4.1.2.1) que, al nostre entendre, *assajar*, *pregar* i *provar* han d'anar amb *de*.

60. Fabra (1933, § 120).

61. A Coromines (DECat, entrada *digne*), en canvi, li «sembla que sempre ha estat més usual la irrequieta construcció sense preposició [...] no he sentit mai altra cosa, ni en recordo casos escrits, algun cop sí *dignar-se de*».

Malgrat aquesta pronominalització, el DCVB i el diccionari de Ginebra i Montserrat confirmen la possibilitat que es faci servir sense preposició. Per tant, al costat de la frase [227*a*], cal admetre les dues següents:

- [227*b*] Es DIGNARÀ fer-ho.
[227*c*] Es DIGNARÀ DE fer-ho.

4.1.2.3. En tercer lloc, els verbs que no admeten la preposició *de* davant d'un infinitiu CD són: *voler, saber, deure, soler, fer, gosar*, etcètera.

- [228] VULL VENIR. [229] No GOSO OBRIR la boca.

4.1.3. L'infinitiu emfàtic

Una manera d'emfasitzar la idea expressada pel verb de la frase —o d'insistir-hi— és anteposar-li el seu infinitiu precedit de la preposició *de*. El DGLC fa equivalent aquesta estructura a la idea de 'quant a'.

- [230] No us preocupeu: DE COBRAR, no cobrarem.
[231] D'ARRIBAR, un dia o altre arribarem; no pateixis.

4.1.4. *L'infinitiu condicional

Paral·lelament al que hem comentat de l'estructura «*a* + INF» (v. § 2.2.2), tampoc l'estructura «*de* + INF» amb valor condicional no és genuïna.

- [232*a*] * DE NO PRESENTAR-SE en el termini fixat per la Llei d'enjudiciament, la persona sol·licitant perd qualsevol dret de reclamació.
[232*b*] EN CAS DE NO PRESENTAR-SE en el termini fixat per la Llei d'enjudiciament, la persona sol·licitant perd qualsevol dret de reclamació.
[232*c*] SI NO ES PRESENTA en el termini fixat per la Llei d'enjudiciament, la persona sol·licitant perd qualsevol dret de reclamació.
[233*a*] * D'HAYER SABUT que et posaries així, no t'ho hauria comentat.
[233*b*] SI HAGUÉS SABUT que et posaries així, no t'ho hauria comentat.
[233*c*] SI ARRIBO A SABER que et posaries així, no t'ho hauria comentat.

4.2. Substitució de la preposició *de* pel possessiu en algunes expressions

4.2.1. Les expressions *a malgrat de / a pesar de / a desgrat de*

Antigament la conjunció *malgrat* tenia la variant [*a*] *malgrat de*, a partir de la qual va sorgir l'estructura «[*a*] *malgrat* + POSS». Un procés paral·lel va tenir lloc amb *a pesar de* i *a desgrat de*.

- [234] Tirant deixà la llança A MALGRAT SEU...⁶²
[235] Tirant deixà la llança A DESGRAT SEU...
[236] Tirant deixà la llança A PESAR SEU...

4.2.2. L'expressió «*ser* + *participi passat* + *de* + *complement agent*»

Alguns participis passats⁶³ regeixen el complement agent amb la preposició *de*.

- [237] Era RESPECTAT DE tothom.

62. Exemple citat pel DECat, entrada *grat*, p. 624.

63. Vegeu el capítol XXII, § 2.1.9.4.

Alguns verbs —que signifiquen activitats manuals, com ara *fer*, *cosir*, *pintar*, etc.— admeten el complement agent regit per la preposició *de* (exemples [238a-243a]) quan aquest és una tercera persona gramatical; quan és una primera o una segona, no. Al costat d'aquesta estructura, independentment de la persona gramatical, hi ha la possibilitat d'expressar el complement agent amb el possessiu de la persona gramatical corresponent (exemples [238b-243b]).

- [238a] * La brusa és BRODADA DE MI.
- [239a] * La brusa és BRODADA DE TU.
- [240a] La brusa és BRODADA D'ELLA.
- [241a] * La brusa és BRODADA DE NOSALTRES.
- [242a] * La brusa és BRODADA DE VOSALTRES.
- [243a] La brusa és BRODADA D'ELLS.
- [238b] La brusa és BRODADA MEVA.
- [239b] La brusa és BRODADA TEVA.
- [240b] La brusa és BRODADA SEVA.
- [241b] La brusa és BRODADA NOSTRA.
- [242b] La brusa és BRODADA VOSTRA.
- [243b] La brusa és BRODADA SEVA.

4.2.3. *El genitiu subjectiu i el genitiu objectiu*

Si al darrere del derivat postverbal d'un verb transitiu volem expressar qui realitza l'acció —el S— i sobre qui o què recau l'acció —el CD—, aquests sintagmes els lliguem al derivat mitjançant la preposició *de*.

El sintagma preposicional que expressa el S s'ha anomenat tradicionalment *genitiu subjectiu*.

- [244] Les formulacions D'EINSTEIN

El sintagma preposicional que expressa el CD s'ha anomenat tradicionalment *genitiu objectiu*.

- [245] La formulació DE LA TEORIA DE LA RELATIVITAT

Òbviament, els dos genitius poden ser en el mateix sintagma.

- [246a] La formulació D'EINSTEIN DE LA TEORIA DE LA RELATIVITAT

De vegades, com en aquest cas, un ordre determinat entre els sintagmes afavoreix la comprensió de la frase: és molt més clara [246a] que no pas [246b], en la qual *d'Einstein* es pot interpretar com a complement del nom de *de la teoria de la relativitat*, i no com a genitiu subjectiu de *formulació*.

- [246b] La formulació DE LA TEORIA DE LA RELATIVITAT D'EINSTEIN

És generalment acceptat que el genitiu subjectiu es pugui expressar amb el pronom possessiu de la persona gramatical que correspongui.

- [247] He llegit el llibre *Einstein* i LA SEVA formulació de la teoria de la relativitat.

En canvi, alguns autors —com ara Solà (*Sintaxi...*, p. 148-149)— no accepten aquesta equivalència amb l'objectiu. Potser perquè «es veu clar» que una acció «pertany» al seu subjecte i «no pertany» al seu CD.

- [248a] ~ Pel que fa a la teoria de la relativitat, LA SEVA formulació no és gens clara.
 [248b] Pel que fa a la teoria de la relativitat, la formulació QUE SE N'HA FET no és gens clara.
 [249a] ~ De Trotski, el més fosc és EL SEU assassinat.⁶⁴
 [249b] De Trotski, el més fosc és TOT EL QUE ENVOLTA la seva mort.

Les raons d'aquest ús semblen clares: d'una banda, l'analogia amb l'altre genitiu, molt difícil d'evitar; de l'altra, l'agilitat que dona a la frase enfront de les altres solucions. En algun cas, el fet de no fer-lo servir porta a frases estranyes o fins i tot impossibles. Comparem [250a] amb [250b] i [250c].

- [250a] He llegit el llibre *La teoria de la relativitat i la seva aplicació*.
 [250b] ~ He llegit el llibre *La teoria de la relativitat i l'aplicació D'AQUESTA*.
 [250c] ~ He llegit el llibre *La teoria de la relativitat i l'aplicació QUE SE N'HA FET*.⁶⁵

Paral·lelament, però, a l'agilitat que dona, ben sovint fa les frases ambigües, tal com demostra Josep Ferrer:⁶⁶

- [251a] La Sindicatura de Comptes ha de rebre l'informe per a LA SEVA FISCALITZACIÓ reglamentària.
 [252a] ...el projecte tècnic relatiu a... pel present edicte se sotmet a informació pública durant un mes a comptar de l'endemà de LA SEVA PUBLICACIÓ en el butlletí oficial...

Aquestes frases poden tenir els equivalents següents:

- [251b] La Sindicatura de Comptes ha de rebre l'informe per FISCALITZAR-LO REGLAMENTÀRIAMENT.
 [251c] La Sindicatura de Comptes ha de rebre l'informe per FISCALITZAR-LO D'ACORD AMB UN REGLAMENT.
 [252b] ...el projecte tècnic relatiu a... pel present edicte se sotmet a informació pública durant un mes a comptar de l'endemà de LA PUBLICACIÓ D'AQUEST EDICTE en el butlletí oficial...
 [252c] ...el projecte tècnic relatiu a... pel present edicte se sotmet a informació pública durant un mes a comptar de l'endemà de LA PUBLICACIÓ DEL PROJECTE en el butlletí oficial...

4.3. La preposició de i l'indefinit altre⁶⁷

4.3.1. Casos en què cal la preposició de

4.3.1.1. A L'ESQUERRA DE *altre*. Parlant podem establir explícitament o implícitament una oposició entre dues persones, dos éssers o dos objectes de la mateixa espècie, el primer dels quals sigui ben definit i el segon dels quals no ho sigui gens.

64. Deixem de banda ara l'ambigüïtat d'aquesta frase pel que fa a si «Trotski» n'és el S o el CD, ambigüïtat que tampoc no es resol amb la preposició *de*. Vegeu el capítol XXII, § 2.1.9.3.

65. Potser aquest últim exemple, amb l'estructura « $\bar{V}$ conjugat amb el pronom *en*», pot explicar el rebuig del possessiu per comptes del genitiu objectiu. És a dir que, potser a partir de la consideració com a forma secundària del possessiu en frases com *El castell era tancat; el guarda m'obrí LES SEVES portes* —que en general es recomana que sigui «...*me n'obrí les portes*»—, es rebutja de manera «acrítica» el possessiu com a genitiu objectiu.

66. *Actes de les Terceres...*, p. 174-176.

67. V. DCVB, DECat, DGLC, DLC i GEC (2a ed.), entrada *altre*; RUAIX, Josep. *El català*, 2, p. 55-56, i «Distribució de *altre*, un *altre* i *d'altre* (i flexió)», a *Punts...*; JANÉ, Albert. Articles del 16.8.78 i 4.3.81,

Per economia lingüística no repetim el substantiu que els designa en el segon terme de l'oposició; aleshores, aquest, totalment indeterminat perquè no designa cap unitat en concret, es pot expressar amb la correlació formada pel pronom *en* i el sintagma preposicional *d'altre / d'altra / d'altres*.

- [253] No m'agrada aquest PA, però no EN tenen D'ALTRE.
- [254] Compró aquesta CARN, perquè no N'hi ha D'ALTRA.
- [255] Només m'ensenya aquesta CAMISA, però jo EN veig D'ALTRES.
- [256] Si no agafes els meus ESQUÍS, no N'hi ha D'ALTRES.
- [257] No EN volia saber D'ALTRA.

4.3.1.2. A LA DRETA DE *altre*. Hi ha un cas semblant: quan el nom determinat per *altre* porta un adjectiu qualificatiu o possessiu al darrere. En aquests casos, paral·lelament al que passa amb els altres adjectius indefinits susceptibles de trobar-se en aquesta situació —*algun, cap, un*—, quan s'elideix el nom, la preposició va entre *altre* i l'adjectiu qualificatiu o el possessiu.

- [258a] Tots els cavalls que veig són negres: N'heu vist ALGUN DE BLANC?
- [258b] Tots els cavalls són negres: no EN veig CAP DE BLANC.
- [258c] Tots els cavalls són negres; si EN poguéssiu veure UN DE BLANC!
- [258d] No tots els cavalls són negres; N'hi ha ALTRES DE BLANCS.
- [259a] Tots els cavalls que veig són d'en JR: N'heu vist ALGUN DE MEU?
- [259b] Tots els cavalls que veig són d'en JR: no EN veig CAP DE MEU.
- [259c] Tots els cavalls que veig són d'en JR; si EN poguéssiu veure UN DE MEU!
- [259d] No tots els cavalls que veig són d'en JR; N'hi ha ALTRES DE MEUS.

(pel que fa a la possibilitat de fer servir la preposició *de* a l'esquerra de *altre* en els exemples [258d] i [259d], v. el § 4.3.3.)

4.3.2. Casos en què cal l'article un i no la preposició de

Quan oposem explícitament o implícitament dues persones, dos éssers o dos objectes, un dels quals respon als conceptes d'un de diferent, un de més, un segon, encara un més', aquest va precedit del grup *un altre*.

- [260] Tinc UN ALTRE CLAUER: deixa de buscar el que m'has perdut.
- [261] Si aquesta t'ha fallat, busca UNA ALTRA SORTIDA.

Aquesta oposició no tan sols es pot establir entre unitats, sinó també entre grups, sèries, col·lectius, etc., presos com a bloc.

- [262] No vull UNES ALTRES ULLERES; vull les meves.
- [263] UNS ALTRES BALLARINS després dels russos? Deixeu-nos descansar!

4.3.3. Casos en què no s'usa l'article un i la preposició de a l'esquerra de *altre* és optativa

4.3.3.1. Quan establim explícitament o implícitament una oposició, no entre dues unitats o dos blocs igualment definits, sinó entre una unitat o un bloc clarament defi-

---

i SOLÀ, Joan. «I molts d'altres», a *Cultura*, suplement del diari *Avui* (27.7.91), p. vi. Posteriorment, Solà (*Sintaxi...*, p. 219-222) ha ampliat la casuística d'aquests usos. Crida l'atenció que ni DGLC ni DLC ni GEC (2a ed.) ni el DIEC-2 no donin cap exemple de *altre* amb *de*.

nit i un conjunt d'unitats o de blocs sense determinar, el segon terme de l'oposició va precedit de *altre* o *d'altres*. Sembla que *altres* sense preposició és més corrent quan el substantiu determinat per aquest adjectiu és explícit a la frase.

- [264a] Vallvidrera i ALTRES barris de Barcelona
- [264b] ~ Vallvidrera i D'ALTRES barris de Barcelona
- [265a] No bec ALTRA beguda que aigua.
- [265b] * No bec D'ALTRA beguda que aigua.
- [266a] Estava obsessionat amb la Universitat: ALTRES sortides li semblaven poc honoroses.
- [266b] ~ Estava obsessionat amb la Universitat: D'ALTRES sortides li semblaven poc honoroses.

En canvi, quan el substantiu no és explícit a la frase —i, per tant, *altre* actua com a pronom—, tant corrent és *altre* com *d'altres*.

- [267a] Aquest TELEFONISTA és molt geniüt, però ALTRES atenen la gent amb amabilitat.
- [267b] Aquest TELEFONISTA és molt geniüt, però D'ALTRES atenen la gent amb amabilitat.
- [268a] ALGUNS diuen que sí, ALTRES diuen que no.
- [268b] ALGUNS diuen que sí, D'ALTRES diuen que no.

4.3.3.2. Fora dels casos descrits als epígrafs 4.3.1 i 4.3.3, qualsevol ús de la preposició *de* davant de l'indefinit *altre* és un cas d'abús. Així, cal evitar frases com [269a] i semblants.

- [269a] ~ Entre D'ALTRES temes, vam parlar de la teva renovació.
- [269b] Entre ALTRES temes, vam parlar de la teva renovació.

Si s'escau que en una frase la preposició pot aparèixer simultàniament a l'esquerra i a la dreta de *altre*, o es mantenen totes dues, o s'elideix la de l'esquerra:

- [270a] * No tots els cavalls són negres; n'hi ha D'ALTRES blancs.
- [271a] * No tots els cavalls que veig són d'en JR; n'hi ha D'ALTRES meus.
- [270b] No tots els cavalls són negres; n'hi ha D'ALTRES DE blancs.
- [271b] No tots els cavalls que veig són d'en JR; n'hi ha D'ALTRES DE meus.
- [270c] No tots els cavalls són negres; n'hi ha ALTRES DE blancs.
- [271c] No tots els cavalls que veig són d'en JR; n'hi ha ALTRES DE meus.

4.4. *Altres usos de la preposició de*

4.4.1. *L'elisió de la preposició de*

4.4.1.1. En situacions informals o que requereixen la màxima economia lingüística, es produeixen elisions de la preposició *de*, que en situacions formals o que no requereixen la màxima economia lingüística és preferible evitar.

- [272a] Vaig al carrer Ø Balmes.
- [272b] L'empresa contractant té la seu social al carrer DE Balmes.

N'hi ha, però, que han quedat totalment consolidades, al costat de l'expressió amb preposició.

- [273a] Jugo a futbol Ø sala cada setmana.
- [273b] Campionats de futbol DE sala
- [274a] En el concurs li van preguntar què era un any Ø llum.
- [274b] Any DE llum. Unitat usada en astronomia amb finalitats...

4.4.1.2. En alguns topònims i en algunes frases estereotipades, l'elisió ha quedat lexicalitzada.

- [275] Sant Joan Ø les Fonts. [276a] Sopem A CASA Ø ELS AVIS.
[276b] Sopem A CALS AVIS.

Cal no oblidar que en alguns topònims la preposició ha quedat soldada en un dels elements que els componen.

- [277] Sant Joan Despi.

4.4.1.3. Algunes elisions són manifestament incorrectes.

- [278a] * El van castigar CARA A la paret.
[278b] El van castigar DE CARA A la paret.
[279a] * Preparen el bar CARA A l'estiu.
[279b] Preparen el bar DE CARA A l'estiu.

Cal no confondre aquestes elisions amb els casos en què l'expressió *cara a* és correcta.

- [280] Es van trobar CARA A CARA.

I cal no oblidar que [279b] és sinònima de [279c].

- [279c] Preparen el bar AMB VISTA A l'estiu.

4.4.2. Les expressions ~prou broma / prou, de broma

Considerem les frases següents.

- [281a] Ja hi ha PROU BROMA. [281b] Ja tinc PROU BROMA.
[281c] PROU BROMA.

Si en un text trobem [281c], interpretarem amb molta probabilitat que és una reducció de [281a] o de [281b]. Tant l'una com l'altra són afirmacions amb l'ordre corrent entre elements de la frase en català.

Considerem les frases següents.

- [282a] Ja en tinc PROU, DE BROMA! [282b] Ja n'hi ha PROU, DE BROMA!
[282c] PROU, DE BROMA!

Si en un text trobem [282c], amb molta probabilitat interpretarem que és una reducció de [282a] o de [282b]. Tant l'una com l'altra són frases exclamatives amb el CD *broma* emfasitzat per un recurs ben normal en català, que consisteix a anticipar el CD amb el pronom *en* i destacar-lo amb una pausa al final.⁶⁸ (També pot ser al principi.)

Considerem les frases següents:

- [283a] Ja en tinc PROU! [283b] Ja n'hi ha PROU!
[283c] PROU!

Si en un text trobem [283c], que els diccionaris anomenen ja «interjecció», amb molta probabilitat interpretarem que és una reducció de [283a] o de [283b]. Tant l'una com l'altra són frases exclamatives provinents d'una lexicalització de les frases [282a] i [282b].

Tot aquest mateix procés ha passat amb [284c], que presenta el sintagma *d'aquest color* com a element lexicalitzat.

- [284a] Ja en tinc PROU, D'AQUEST COLOR!

68. Argumentació exposada per JANÉ en el seu article del 19.5.1977. Segurament, el rebuig de frases com [282c], [284c], [285c] i [285d] prové del fet de considerar-les un calc de l'espanyol *Basta de farsa!*

- [284*b*] Ja n'hi ha PROU, D'AQUEST COLOR!
[284*c*] PROU, D'AQUEST COLOR!

I, per extensió, trobem aquesta estructura amb l'infinitiu emfasitzat.

- [285*a*] Ja n'hi ha PROU, DE MOLESTAR!
[285*b*] Ja en tinc PROU, DE TREBALLAR!⁶⁹
[285*c*] PROU, DE MOLESTAR!
[285*d*] PROU, DE TREBALLAR!

Per tant, quan es tracta de manifestar vivament les ganes que una situació canviï, desig que espontàniament s'expressa amb exclamacions i interjeccions, no tan sols són incorrectes les frases [282*c*], [283*c*], [284*c*], [285*c*] i [285*d*], sinó que hi són plenament adequades i genuïnes.

5. Alguns usos de la preposició *en*

5.1. *La preposició *en* davant d'infinitiu amb valor causal⁷⁰

5.1.1. Considerem les frases següents:

- [286] EN COMENÇAR A CANTAR la coral, tothom se n'anà.
[287*a*] * EN SER tan urgent, hem treballat nit i dia.
[288*a*] * EN NO SABER res de tu, vam telefonar a la policia.
[289*a*] * EN HAVER MILITAT en el partit comunista, no podràs entrar als Estats Units.
[290*a*] ~ Deu morts EN EXPLOTAR una bombona de gas.

A la frase [286], el sintagma preposicional *en començar a cantar* expressa alhora simultaneïtat i causalitat respecte de l'oració principal *tothom se n'anà*.

Quan el sintagma preposicional «*en* + INF» no expressa aquesta doble condició, sinó que expressa bàsicament o exclusivament la idea de causalitat respecte de l'acció de l'oració principal, no és genuï en català.

Aleshores les estructures catalanes equivalents són, o la conjunció *com que* amb el verb conjugat, o el verb en gerundi.⁷¹

5.1.2. Així, en la frase [287*a*], la relació entre *ser* i *hem treballat* només és de causa-efecte. En són equivalents catalanes [287*b*] i [287*c*].

- [287*b*] COM QUE ERA tan urgent, hem treballat nit i dia.
[287*c*] ESSENT tan urgent, hem treballat nit i dia.

5.1.3. La falta de simultaneïtat és evident en la frase [288*a*], en què trobem «*en* + *no* + INF», ja que no n'hi pot haver entre una acció no duta a terme o un fet no esdevingut i una acció realitzada.

- [288*b*] COM QUE NO sabíem res de tu, vam telefonar a la policia.
[288*c*] NO SABENT res de tu, vam telefonar a la policia.

69. Sembla que amb «*tenir-ne prou de* + INF» el subjecte de l'infinitiu és forçosament qui diu la frase. Així, si diem *Ja en tinc prou, de molestar!*, qui ens escolti interpretarà que ens hem cansat de molestar els altres i no del fet que altres ens molestin.

70. Vegeu SOLÀ, Joan. «Canvi...», p. 25-26, i JANÉ, Albert. Articles dels dies 4.1.1977, 31.10.1978 i 22.1.1985. I també SOLÀ (*Sintaxi...*, p. 179-188).

71. Vegeu el capítol XVIII, § 2.2. i 4.2.4.

5.1.4. Encara més evident és la falta de simultaneïtat quan *en* precedeix un infinitiu compost, cas de la frase [289a]. Si és un infinitiu compost només pot indicar una acció o un fet anteriors al del verb de l'oració principal.

- [289b] COM QUE HAS MILITAT en el partit comunista, no podràs entrar als Estats Units.
[289c] HAVENT MILITAT en el partit comunista, no podràs entrar als Estats Units.

5.1.5. La frase [290a] és el típic titular de notícia de diari. En aquesta mena de textos cal donar una idea del contingut de la notícia amb el mínim de paraules, sense pretendre que el lector tingui tota la informació només llegint-lo.

Només d'aquesta manera es pot entendre l'ús de «*en + INF*» en aquest cas, ja que és evident que l'explosió és la causa de la mort i, per tant, anterior. Només pensant que la mort és quasi simultània a l'explosió es podria acceptar aquesta locució. Pot haver-hi frases equivalents tan curtes com [290a].

- [290b] Deu morts PER l'explosió d'una bombona de gas.
[290c] L'explosió d'una bombona de gas MATA deu persones.
[290d] Explota una bombona de gas I MATA deu persones.

5.1.6. Una estructura equivalent a «*en + INF*» és la formada per l'adverbi «*quan + verb conjugat*». Jané,⁷² però, crida l'atenció sobre el fet que de vegades *quan* té un sentit condicional, sentit que no té la construcció amb *en*. Aquest sentit es pot apreciar en la frase [291a], sobretot si hi donem un to irònic.

- [291a] La patronal, QUAN PARLA d'augment de sous, s'oblida de l'IPC.

Es pot parafrasejar aquesta oració en l'oració [291b].

- [291b] La patronal, SI MAI PARLA d'augment de sous, s'oblida de l'IPC.

Si [291a] es pot reescriure *sempre que parla d'augment de sous*, aleshores és sinònima d'«en parlar d'augment de sous».

- [291c] La patronal, EN PARLAR d'augment de sous, s'oblida de l'IPC.
[291d] La patronal, SEMPRE QUE PARLA d'augment de sous, s'oblida de l'IPC.

5.2. La preposició en davant d'un adjectiu amb valor modal

Tal com diu Jané,⁷³ la preposició *en* amb un adjectiu pot formar una gran quantitat de locucions adverbials modals.

- [292] Passa'm un full EN BLANC.⁷⁴
[293] Parlo de tothom EN GENERAL i de ningú EN PARTICULAR.
[294] S'assembla al Richard Gere però EN LLEIG.

Però les frases [295a-298a] constitueixen usos no genuïns.

72. Article del 22.1.1985.

73. Article del 15.11.1979.

74. No compartim el rebuig que Lacreu (*Manual...*, xxviii, § 5.6) demostra per aquesta locució. Una cosa és *un paper blanc*, és a dir 'de color blanc', i una altra *un paper en blanc*, és a dir 'sense escriure'. Així, un paper blau pot *estar en blanc*. D'altra banda, vegeu la locució *en blanc* al DGLC i al DIEC, sota l'entrada *blanc*.

- [295a] * Una dieta a base de PERNIL EN DOLÇ.
 [296a] * Es comporta EN HUMIL.
 [297a] * Vesteix EN ELEGANT.
 [298a] * Es capté EN PRESUMIT.

Les frases catalanes equivalents poden ser [295b-298c].

- [295b] Una dieta a base de PERNIL DOLÇ.
 [296b] Es comporta HUMILMENT.
 [296c] Es comporta AMB HUMILITAT.
 [297b] Vesteix ELEGANTMENT.
 [297c] Vesteix AMB ELEGÀNCIA.
 [298b] Es capté DE MANERA PRESUMIDA.
 [298c] Es capté AMB PRESUMPCIÓ.

6. Qüestions sobre algunes preposicions tòniques i locucions prepositives

6.1. Preposicions tòniques simples

6.1.1. La preposició *via*

El substantiu *via* ha estat habilitat com a preposició, segurament a partir de reduccions de frases com [299], de les quals resulten frases com [300].

- [299] Anirem a Milà PER LA VIA DE Gènova.
 [300] Anirem a Milà VIA Gènova.⁷⁵

Més recentment, segurament per analogia amb aquest procés, la locució prepositiva *per via de* ('mitjà'), amb un substantiu que designa éssers inanimats, ha experimentat la mateixa reducció. A partir d'aquí es deu haver estès als casos en què el substantiu designa un ésser humà. Així, al costat de [301a] i [302a], circulen [301b] i [302b], que ja han estat acceptades pel diccionari normatiu.⁷⁶

- [301a] Un gallicisme introduït en el català PER VIA DE l'espanyol
 [302a] T'ho envio PER un missatger.
 [301b] Un gallicisme introduït en el català VIA espanyol
 [302b] T'ho envio VIA missatger.

6.1.2. *L'ús preposicional de *quan*

Modernament, es fa un ús de l'adverbi i conjunció *quan* com a preposició, considerat un calc innecessari de l'espanyol i, per tant, no admès.

- [303a] * Això va passar QUAN la guerra.
 [303b] Això va passar DURANT la guerra.
 [303c] Això va passar EN EL TEMPS DE la guerra.

75. Aquesta habilitació ja és reconeguda pel *Dicc. cast.-cat.* i el DLC3 d'Enciclopèdia Catalana (entrada *via*); no pel DCVB ni la GEC (2a ed.). És un ús habitual en el camp dels transports, sobretot aeris, en el qual segurament és un calc de l'anglès, llengua que usa el mot *via* en aquest sentit. Vegeu *Longman dictionary of contemporary English*, entrada *via*.

76. Vegeu el capítol XXII, § 2.1.8.2.

6.1.3. La preposició *sense*

6.1.3.1. És sabut que la preposició *sense* es pot fer servir com un adverbi i pot anar al final de la frase.

[304] Si no em donen una pala, faré el forat **SENSE**.

6.1.3.2. La preposició *sense* nega el sentit del sintagma que introdueix, sigui un sintagma nominal, una oració completiva o una oració d'infinitiu. Per tant, no tan sols és innecessari reforçar-la amb l'adverbi *no*, sinó que aquest reforç podria donar el sentit contrari a allò que es pretén negar.

Així, en les frases [305*a*] i [306*a*], es podria aplicar en abstracte la regla de lògica segons la qual dues negacions consecutives constitueixen una afirmació;⁷⁷ però frases com aquestes no tenen cap tradició en català. Per expressar l'afirmació que es podria pensar que volen significar, hi ha altres recursos, com ara [305*b*] i [306*b*].

[305*a*] * Ho ha fet **SENSE** NO pensar-hi.

[306*a*] * Ho ha fet **SENSE** que NO li ho digués ningú.

[305*b*] Ho ha fet **PENSANT**-hi.

[306*b*] Ho ha fet **HAVENT-li-ho DIT** algú.

6.1.3.3. Un sintagma preposicional introduït per la preposició *sense* té sempre un valor adverbial modal.

El pronom que pot substituir aquest sintagma és *hi*.

[307] A veure: t'has quedat **SENSE DINERS** o no t'**HI** has quedat?

[308] Hi treballaries, tu, **SENSE COBRAR**?

Però quan *sense* és al final de la frase perquè el nom del sintagma preposicional s'ha elidit (v. § 6.1.3.1), no admet cap pronominalització. Per tant, cal evitar l'ús del pronom *en* en aquests casos.

[309*a*] * Deixa'm diners, que m'**HI** he quedat **SENSE**.

[309*b*] * Deixa'm diners, que me n'**he** quedat **SENSE**.

[309*c*] Deixa'm diners, que m'**he** quedat **SENSE**.

6.2. La preposició tònica composta fins a

A part del seu ús en les expressions temporals i locatives,⁷⁸ la preposició *fins a* es pot utilitzar per donar èmfasi en molts contextos (v. § 8.2). Per exemple, amb un CD (ex. [310*b*]).

[310*a*] Te'n donaran **CATORZE**.

[310*b*] Te'n donaran **FINS A CATORZE**.

6.3. Algunes locucions prepositives

6.3.1. Les expressions d'un a un i d'un en un

En català hi ha diferents correlacions prepositives per expressar la idea distributiva d'«en o per grups del nombre que sigui».⁷⁹

77. De fet, aquestes dobles negacions es donen en expressions eufemístiques com «no desagradable».

78. Vegeu els capítols xvi, § 2.3, i xvii, § 4.15.

79. Vegeu les entrades *un*, *dos* i *quatre* de DCVB, DECat, DGLC, DLC i DCC; a les entrades *tres*, *cinc*, etc., no n'hi ha cap referència ni cap exemple.

6.3.1.1. La més general és *de X en X*.

- [311] Passeu d'un EN un. [312] Passeu DE dos EN dos.
[313] No passéssiu DE vint EN vint!

És la mateixa correlació que es fa servir en expressions semblants, com *de mica en mica*.

- [314] Passeu DE MICA EN MICA.

6.3.1.2. Hi ha també la locució *X a X*, que sembla aplicable només als pronoms *un* i *dos*.

- [315] Passeu un A un. [316] Passeu dos A dos.

Cal no confondre-la amb la locució *X a X* amb el sentit de 'jugant X companys contra altres X'.⁸⁰

- [317] Juguem al dòmino DOS A DOS?

6.3.1.3. Les locucions *de X a X* i *X per X* només les hem trobat documentades amb el pronom *un*.

- [318] Passeu d'un A un. [319] Passeu un PER un.

6.3.1.4. Amb el pronom *dos*, hi ha documentada la locució *de X per X*.

- [320] Passeu DE dos PER dos.

6.3.1.5. En resum: a la vista de la informació que hem recollit, la correlació prepositiva que es pot usar amb qualsevol pronom numeral és *de X en X*, sens perjudici d'altres possibilitats amb els pronoms *un* o *dos*.

6.3.2. *Locucions prepositives que són calcs d'altres llengües*

En el camp de les locucions prepositives són molt freqüents els calcs, que generalment s'introdueixen pels mitjans de comunicació.

6.3.2.1. Cal evitar de fer servir *a base de* per *a còpia de* o *a força de*.

- [321a] * un acord aconseguit A BASE DE molts esforços
[321b] un acord aconseguit A CÒPIA DE molts esforços
[321c] un acord aconseguit A FORÇA DE molts esforços

A base de és correcta quan indica, per exemple, els ingredients fonamentals d'un remei o d'un plat.

- [322] una infusió A BASE D'herbes del camp
[323] unes postres A BASE DE xocolata i nata

6.3.2.2. No és correcta la locució *en base a*; en són equivalents genuïnes *segons*, *d'acord amb*, *tenint en compte*, *basant-se en*, *sobre la base de*, etcètera.

- [324a] * Hem actuat EN BASE AL nostre programa.
[324b] Hem actuat SEGONS el nostre programa.
[324c] Hem actuat D'ACORD AMB el nostre programa.

80. DCVB, entrada *dos*.

- [324d] Hem actuat TENINT EN COMPTE el nostre programa.
 [324e] Hem actuat BASANT-NOS EN el nostre programa.
 [324f] Hem actuat SOBRE LA BASE DEL nostre programa.

6.3.2.3. Per comptes de *a l'objecte de*, cal fer servir *per*, *per tal de*, *a fi de*, *amb l'objectiu de*, etcètera.

- [325a] * Ens posem en contacte amb vós A L'OBJECTE D'iniciar les converses preliminars.
 [325b] Ens posem en contacte amb vós PER iniciar les converses preliminars.
 [325c] Ens posem en contacte amb vós PER TAL D'iniciar les converses preliminars.
 [325d] Ens posem en contacte amb vós A FI D'iniciar les converses preliminars.
 [325e] Ens posem en contacte amb vós AMB L'OBJECTIU D'iniciar les converses preliminars.

6.3.2.4. L'ús de la locució *al respecte* al final d'una frase com a anàfora d'un SN no és genuïna en català. Pot haver-hi equivalències diverses, segons el context sintàctic previ i algunes de les categories lèxiques susceptibles d'actuar com a anàfora: pronoms febles i sintagmes nominals coreferents.

- [326a] * No hem discutit L'AUGMENT DE SOUS; per tant, no hi ha novetats AL RESPECTE.
 [326b] No hem discutit L'AUGMENT DE SOUS; per tant, no hi ha novetats SOBRE AQUESTA QÜESTIÓ.
 [327a] * L'autoritat ha manifestat que, pel que fa a TORTURES, no té cap notícia AL RESPECTE.
 [327b] L'autoritat ha manifestat que, pel que fa a TORTURES, no EN té cap notícia.

De vegades, hi ha un equivalent català més àgil.

- [328a] * UN CINQUÈ ESTRANGER? No hi ha comentaris AL RESPECTE.
 [328b] UN CINQUÈ ESTRANGER? SENSE comentaris.

6.3.2.5. La locució *a nivell [de]* ha esdevingut un veritable tapaforats. Per tant, les solucions inevitablement han de ser pensades per a cada cas concret.

- [329a] * A NIVELL DE CARRER, la gent no viu l'òpera.
 [330a] * A NIVELL MUSICAL, aquest grup és un zero a l'esquerra.
 [331a] * Caldrà parlar-ne A NIVELL DE plantilla.
 [332a] * una campanya A NIVELL NACIONAL
 [333a] * A NIVELL EUROPEU, la nostra tecnologia fa riure.
 [334a] * Això no és correcte A NIVELL ADMINISTRATIU.
 [335a] * Catalunya no està gens bé A NIVELL D'instal·lacions esportives.
 [336a] * Li faran una prova A NIVELL UNIVERSITARI.
 [329b] La gent DEL CARRER no viu l'òpera.
 [330b] MUSICALMENT, aquest grup és un zero a l'esquerra.
 [331b] Caldrà que en parli TOTA la plantilla.
 [332b] una campanya NACIONAL
 [332c] una campanya A ESCALA NACIONAL
 [333b] A EUROPA, la nostra tecnologia fa riure.
 [333c] EN COMPARACIÓ AMB L'EUROPEA, la nostra tecnologia fa riure.
 [334b] Això no és correcte DES DEL PUNT DE VISTA ADMINISTRATIU.
 [334c] Això no és correcte EN L'ÀMBIT ADMINISTRATIU.
 [335b] Catalunya no està gens bé PEL QUE FA A instal·lacions esportives.
 [336b] Li faran una prova DE NIVELL UNIVERSITARI.

Cal no oblidar, però, que el mot *nivell* forma part de la locució *al nivell de*:

- [337] Quant a instrucció són **AL MATEIX NIVELL**.
[338] Hi ha deu graus de temperatura **AL NIVELL DEL** mar.

6.3.2.6. Una altra locució no acceptada és *degut a*.⁸¹ Els seus equivalents normatius són *per*, *a* o *per causa de* i *per culpa de*.

- [339a] * **DEGUT A** la mort del seu pare, no vindrà avui.
[340a] * L'emissió s'ha ajornat **DEGUT AL** fet que hi ha problemes de censura.
[341a] * Vam estar tres hores a la frontera **DEGUT A** l'actitud dels duaners.
[339b] **A CAUSA DE** la mort del seu pare, no vindrà avui.
[340b] L'emissió s'ha ajornat **PERQUÈ** hi ha problemes de censura.
[341b] Vam estar tres hores a la frontera **PER CULPA DE** l'actitud dels duaners.

Degut tot sol és correcte com a adjectiu que acompanya un nom.

- [342] És un problema **DEGUT** a un malentès.

Pot passar que *degut* es trobi separat del nom que acompanya perquè pertany a una oració de relatiu explicativa.

- [343] El problema, que s'ha **DEGUT** a un malentès, ja està resolt.

En aquesta mena d'oracions de relatiu, amb un verb en temps compost, és molt corrent elidir-hi tant el relatiu com el verb auxiliar. Aleshores queda el participi, separat només per una coma del nom a què es refereix.

- [344] El problema, **DEGUT** a un malentès, ja està resolt.

Aquesta oració, per tant, és correcta i cal no confondre-la amb la locució *degut a*.

6.3.2.7. La locució *de l'ordre de* és incorrecta quan s'usa en el sentit d'aproximadament, i té els equivalents genuïns següents: *aproximadament*, *prop de*, *uns/unes*, *cap a*, *vora*, *al voltant de*, etcètera.

- [345a] * La inversió en les obres serà **DE L'ORDRE DE** cent milions.
[345b] La inversió en les obres serà de cent milions **APROXIMADAMENT**.
[345c] La inversió en les obres serà de **PROP DE** cent milions.
[345d] La inversió en les obres serà d'**UNS** cent milions.

En canvi, és correcta quan fa referència a l'ordre o l'escala de magnituds.

- [345e] Aquest regle amida longituds **DE L'ORDRE D'**una dècima de mil·límetre.

6.3.2.8. La locució *en funció de* —semblantment al que ha passat amb *a nivell de*— ha envaït els usos de moltes altres locucions; però el DIEC l'admet implícitament («*ésser, una cosa, funció d'una altra*. Dependre'n») i el GDLC explícitament («**en funció de** Dependent de. *La pensió estarà en funció de les cotitzacions.*»). Per tant, no es pot rebutjar, però es pot substituir avantatjosament per *segons*, *d'acord amb*, etc.⁸²

- [346a] Cal planificar l'ensenyament **EN FUNCIO DELS** interessos dels alumnes.
[347a] Cal recompondre un esquema viari clar, **EN FUNCIO DE** la importància de cada carrer.
[348a] L'altura de la plaça varia **EN FUNCIO DE** diversos factors.

81. Solà (*Lingüística...*, p. 87) fa notar que Coromines la utilitza. El *Gran Larousse català* l'accepta.

82. Vegeu VILARÓ, Francesc. «La funció...».

- [349a] L'arquitecte treballa EN FUNCIÓ D'un espai.
 [350a] La Vall d'Aran està molt orientada EN FUNCIÓ DELS àmbits de referència espanyol i català.
 [351a] El fet d'assegurar la informació era EN FUNCIÓ DE poder fer les previsions de població per al futur.
 [352a] L'import de l'ajut ESTÀ EN FUNCIÓ DEL projecte que es presenti.
 [346b] Cal planificar l'ensenyament SEGONS els interessos dels alumnes.
 [346c] Cal planificar l'ensenyament D'ACORD AMB els interessos dels alumnes.
 [347b] Cal recompondre un esquema viari clar, TENINT EN COMPTE la importància de cada carrer.
 [348b] L'altura de la plaça varia PER CAUSA DE diversos factors.
 [349b] L'arquitecte treballa A PARTIR D'un espai.
 [350b] La Vall d'Aran està molt orientada CAP ALS àmbits de referència espanyol i català.
 [351b] El fet d'assegurar la informació era AMB LA INTENCIÓ DE poder fer les previsions de població per al futur.
 [352b] L'import de l'ajut DEPÈN DEL projecte que es presenti.
- En canvi, és correcta i sempre apropiada en l'àmbit de les matemàtiques.
- [353] L'àrea del triangle està EN FUNCIÓ DE la base i l'altura.

6.3.3. Les expressions dins de *i* d'aquí a⁸³

La locució *dins [de]* expressa un període de temps. Dóna una idea de falta de concreció. La frase [354a] es pot parafrasejar amb les frases [354b] i [354c].

- [354a] Ho hem de fer DINS DE quinze dies.
 [354b] Ho hem de fer EN [aquests] quinze dies.
 [354c] Al propietari li és igual en quin moment ho fem, sempre que ho fem DINS DE quinze dies.

La locució *d'aquí a* té un sentit de 'moment en el qual o a partir del qual', és a dir, concret.

- [355] —Quan sortiu?
 —A veure: sortim el dia 30... Avui és dia 15... Sortim D'AQUÍ A quinze dies.

Per tant, cal evitar de confondre aquestes dues locucions: sobretot cal no fer servir *dins de* en el sentit de *d'aquí a*.

- [356a] * Sortim el dia 30, és a dir DINS DE quinze dies.
 [356b] Sortim el dia 30, és a dir D'AQUÍ A quinze dies.

Les dues locucions es poden usar en una mateixa frase.

- [357] La feina ha d'estar el dia 28: D'AQUÍ A vuit dies. Som a dia 20...; per tant, ens hem d'espavilar i fer la feina DINS DE vuit dies.

6.3.4. Les expressions a part, a part de, a banda i a banda de

Les locucions adverbials *a part [de]* i *a banda [de]* introdueixen originalment un sintagma nominal que designa algú o alguna cosa separat d'un conjunt de persones o

83. Vegeu el capítol XVII, § 4.10 i 4.14.

coses. L'element separat és el complement directe del verb —i va, doncs, sense preposició— i el conjunt s'introdueix amb la preposició *de*.

- [358a] Cal posar els llibres de la senyora Xirinachs A PART DE les comandes.
- [359a] Mantindrem les femelles prenyades A BANDA DELS altres peixos perquè estiguin més tranquil·les.

Tan usual o més que aquest sentit recte, hi ha el sentit figurat de 'no tenir en compte, arraconar'.

- [360a] Ara deixarem, A PART D'altres irregularitats que has comès, el fet que t'hagis volgut escapar de l'escola.
- [361a] Es queixa que sempre el deixen A BANDA DE la colla en els jocs.

Ben sovint, el conjunt de què se separa un element queda sobreentès.

- [358b] Cal posar els llibres de la senyora Xirinachs A PART.
- [359b] Mantindrem les femelles A BANDA perquè estiguin més tranquil·les.
- [360b] Ara deixarem A PART el fet que t'hagis volgut escapar de l'escola.
- [361b] Es queixa que sempre el deixen A BANDA en els jocs.

Molt sovint, aquestes locucions s'usen en construccions de participi o ablatiu absolut, les quals són incisives i sovint contenen el verb *deixar* sobreentès en gerundi o com a participi passat. Generalment van darrere el sintagma nominal que fa de CD del verb *deixar*.

- [362a] Els desplaçaments A PART, la factura puja a 11.324 pessetes.
- [362b] Deixats els desplaçaments A PART, la factura puja a 11.324 pessetes.
- [362c] Deixant els desplaçaments A PART, la factura puja a 11.324 pessetes.
- [363a] Bromes A BANDA, he de dir que la situació és delicada.
- [363b] DEIXADES les bromes A BANDA, he de dir que la situació és delicada.
- [363c] DEIXANT les bromes A BANDA, he de dir que la situació és delicada.

De vegades, però, van davant el sintagma nominal.

- [364a] A PART els desplaçaments, la factura puja a 11.324 pessetes.
- [364b] DEIXATS A PART els desplaçaments, la factura puja a 11.324 pessetes.
- [364c] DEIXANT A PART els desplaçaments, la factura puja a 11.324 pessetes.
- [365a] A BANDA les bromes, he de dir que la situació és delicada.
- [365b] DEIXADES A BANDA les bromes, he de dir que la situació és delicada.
- [365c] DEIXANT A BANDA les bromes, he de dir que la situació és delicada.

Cal evitar les frases [364d] i [365d], en les quals s'introdueix el CD amb la preposició *de*.

- [364d] * A PART DELS desplaçaments, la factura puja a 11.324 pessetes.
- [365d] * A BANDA DE les bromes, he de dir que la situació és delicada.

Aquestes frases són agramaticals com ho són [364e-364f] i [365e-365f].

- [364e] * DEIXATS A PART DELS desplaçaments, la factura puja a 11.324 pessetes.
- [364f] * DEIXANT A PART DELS desplaçaments, la factura puja a 11.324 pessetes.
- [365e] * DEIXADES A BANDA DE les bromes, he de dir que la situació és delicada.
- [365f] * DEIXANT A BANDA DE les bromes, he de dir que la situació és delicada.

Cal no confondre, però, aquestes construccions incorrectes, amb les construccions en què se sobreentén el CD, i, per tant, s'expressa explícitament el complement preposicional.

- [366a] A BANDA DE la colla, s'ha posat a jugar tot sol.
- [366b] DEIXAT A BANDA DE la colla, s'ha posat a jugar tot sol.
- [367a] A PART DEL món que l'envolta, el místic segueix el seu camí.
- [367b] AÏLLAT A PART DEL món que l'envolta, el místic segueix el seu camí.

Al costat d'aquests dos sentits lligats a la idea de separació, hi ha un ús de *a part/banda [de]* amb el significat d'«a més», al costat de', segurament sorgit per extensió dels altres dos. Ha desaparegut la idea d'una part separada d'un tot i s'ha passat a la d'un element al costat d'un altre, tots dos elements de la mateixa importància.

- [368a] ~ A PART la seva dona, manté altres senyores.
- [368b] A PART DE la seva dona, manté altres senyores.
- [368c] A MÉS DE la seva dona, manté altres senyores.
- [369a] ~ A BANDA el seu sou, té altres ingressos.
- [369b] A BANDA DEL seu sou, té altres ingressos.
- [369c] AL COSTAT DEL seu sou, té altres ingressos.

Les frases [368a] i [369a] són estranyes si les comparem amb [368b] i [369b]. Segurament hi juga l'analogia amb les locucions sinònimes *a més de* i *al costat de*, i la coincidència amb l'espanyola *aparte de*.⁸⁴

7. Interferències entre preposicions

Parlem d'*interferències entre preposicions* en el sentit que hi ha frases en què n'hi podria escaure més d'una. En alguns casos, la tria és lliure perquè el sentit de la frase no varia; en altres, la tria no és lliure perquè hi ha diferències de significat. Tant els uns com els altres provoquen vacil·lacions en els parlants.

7.1. Interferència entre *a* i *amb*

Un llenguatge d'especialitat en què sovint hi ha interferències entre les preposicions *a* i *amb* és el de la gastronomia.

Un dels valors que té la preposició *a* és 'a la manera de'. Així, és ben conegut el plat de l'exemple [370].

- [370] truita A la francesa

Un dels valors que té la preposició *amb* és de l'acompanyament'. Així, és ben conegut el plat de l'exemple [371].

- [371] Bistec AMB patates⁸⁵

84. Segons M. Moliner, *aparte de* té aquests dos valors: «Prescindiendo de la cosa que se expresa» i «Además de». En francès, en canvi, segons el diccionari *Le Petit Robert*, vol dir: «à l'écart / séparément / Excepté». (Tots els exemples, amb *à part* en qualsevol posició, són sense la preposició *de*.)

85. En aquest sentit, és més entenedor que de la truita elaborada a base de patates en diguem *truita de patates* que no pas *truita amb patates*.

Cal rebutjar, per tant, frases com [372a], en què *la salsa verda* és un acompanyament.

[372a] * Lluç A la salsa verda   [372b] Lluç AMB salsa verda

Hi ha casos, però, en què la distinció entre el que és la manera d'elaborar el plat i l'acompanyament no és fàcil.

[373a] ~ rap AL perfum d'all   [373b] rap AMB perfum d'all
[374a] ~ pollastre AL cava   [374b] pollastre AMB cava

7.2. Interferència entre a i en

7.2.1. Entre les dues construccions temporals, «en + INF» i «al + INF», totes dues usades en català des d'antic, la normativa prefereix la primera.

[375a] EN ENTRAR el professor, els alumnes van riure.
[375b] ~ A L'ENTRAR el professor, els alumnes van riure.⁸⁶

7.2.2. La distinció que els parlants fan entre la locució *en canvi* ('no així sinó altrament, contràriament') i *a canvi* ('en compensació') no és recollida per les obres normatives,⁸⁷ que atribueixen els dos sentits a la primera.

Però en un estudi comparatiu en quaranta-cinc entrades del DGLC, del GDLC i del DIEC, hem pogut comprovar que el DIEC-2 fa servir *a canvi de* en les nou entrades següents:⁸⁸

[376] *abonar, acolliment, benefici, comprar, financera, lloguer, per un tros de pa (entrada pa), vassallatge, vendre*

Al nostre entendre, atesa l'extensió de l'ús de *a canvi de*, caldria acceptar-la, al costat de *en canvi*.

[377a] Què t'han donat A CANVI DE la pilota?
[377b] Què t'han donat EN CANVI DE la pilota?

7.3. Interferència entre a i per a

La preposició *a* pot expressar la idea de 'destinació' o 'benefici'.

[378a] Han dut un paquet AL teu germà.
[379a] He comprat una brusa A la meva companya pel seu sant.

Aquestes dues idees també les pot expressar la preposició *per a*: [378a] i [379a] poden ser sinònimes de [378b] i [379b].

86. Solà (*Qüestions...*, p. 110, i *Estudis.../1*, p. 21-26) recull les observacions de Sanchis Guarnier i de Moll sobre el fet que la construcció *al + INF* és correcta quan equival a un pretèrit perfet. A *Sintaxi...* (p. 186), en torna a parlar.

87. Vegeu l'entrada *canvi* de DGLC, DCVB, DLC, DECat i GEC (2a ed.). El fet curiós és que la 1a ed. de la GEC sí que la recollia. I JANÉ (6.1.1982) utilitza com a argument d'autoritat aquest fet: «Aquesta distribució de significats entre *a canvi* i *en canvi* correspon, efectivament, a l'ús actual». Posteriorment, a la 2a ed., com ja hem comentat, la GEC va rectificar. El DIEC tampoc no l'admet.

88. I fa servir *en canvi de*, en 4 entrades. El DGLC, en 9 d'aquestes entrades presenta el resultat següent: *a canvi de*, 3; *en canvi de*, 5; *per*, 1. El GDLC, en les 45 entrades presenta el resultat següent: *a canvi de*, 17; *en canvi de*, 28.

- [378*b*] Han dut un paquet PER AL teu germà.
[379*b*] He comprat una brusa PER A la meua companya pel seu sant.

Però cal no oblidar que la preposició *a* pot expressar altres sentits. Així, a [379*a*] *el teu germà* podria no ser el destinatari del paquet, sinó ‘mer receptor’.

- [380] Han dut un paquet AL teu germà PER A tu.

I pel que fa al verb *comprar*, cal no oblidar que *a* pot introduir el sintagma preposicional que designa el comprador però també el venedor.

- [381] He comprat A una noia una brusa PER A la meua companya pel seu sant.

Per tant, en casos com [378*a*] i [379*a*], cal assegurar-se de no provocar ambigüitats i, si cal, recórrer a la preposició *per a*.

7.4. Interferència entre *amb* i *en*

7.4.1. La designació del vehicle amb o en què ens desplacem es pot introduir tant amb la preposició *amb* com amb la preposició *en*.

- [382*a*] Hi anirem AMB tren. [382*b*] Hi anirem EN tren.

Amb el verb *pujar* és convenient distingir entre el règim amb *en* o *a* (‘direcció’) i *amb* (‘mitjà’).

- [383] Puja EN un cotxe. [384] Puja AL cotxe.
[385] Puja AMB cotxe.

De manera que podem fer la frase següent:

- [386] Puja sempre EN aquesta muntanya AMB moto.

7.4.2. En el camp de la gastronomia cal expressar sovint dues idees: la d’acompanyament, amb la preposició *amb*, i la d’inclusió, amb la preposició *en*. Hi ha casos, però, en què no són fàcilment destriables:

- [387*a*] patates AMB suc [387*b*] patates EN suc

7.5. Interferència entre *a*, *amb* i *en*

El *Diccionari castellà-català* (DCC) d’Enciclopèdia Catalana⁸⁹ estableix una distinció entre *amb relació a* i *en relació amb*.

Amb relació a és equivalent a ‘pel que fa a, tocant a’, etcètera.

- [388*a*] AMB RELACIÓ A la vostra carta del 21.10.91, us he de comunicar que l’he llegida atentament.
[388*b*] PEL QUE FA A la vostra carta del 21.10.91, us he de comunicar que l’he llegida atentament.

A l’entrada *relació* de la 2a edició de la GEC, a més, hi trobem l’accepció d’‘envers’.

- [389*a*] És respectuós AMB RELACIÓ ALS seus superiors.

Aquesta frase també es pot expressar amb la preposició *amb*:

89. 2a ed., del 1989.

[389*b*] És respectuós **AMB** els seus superiors.

L'expressió *en relació amb*, segons el DCC, dóna la idea d'«en connexió amb».

[390*a*] Cal tractar sempre **EN RELACIÓ AMB** aspectes de morfologia certs aspectes de lèxic.

[390*b*] Cal tractar sempre **EN CONNEXIÓ AMB** aspectes de morfologia certs aspectes de lèxic.

El *Diccionari manual de la llengua catalana* (DMLC) dóna *en relació a* com a equivalent de *en relació amb*. Essent una locució rebutjada també en espanyol com a anglicisme, sembla menys admissible.

[390*c*] ~ Cal tractar sempre **EN RELACIÓ A** aspectes de morfologia certs aspectes de lèxic.

En conclusió, es pot afirmar que s'usa *en relació amb* no sols en frases com [390*a*] i [390*b*], sinó també en frases com [389*a*] i [389*b*]. Aquest segon ús no sembla rebutjable, ja que la distinció establerta pel DCC no és prou clara.

[388*c*] **EN RELACIÓ AMB** la vostra carta del 21.10.91, us he de comunicar que l'he llegida atentament.

També es pot afirmar que la frase [389*a*] pot ser ambigua, ja que es pot interpretar com una comparació, sinònima de [389*c*]. És molt més planera [389*b*].

[389*c*] És respectuós **SI EL COMPAREM** amb els seus superiors.

L'expressió *amb relació a* no és sempre sinònima de *en relació amb*; per exemple en les frases [390*a*] i [390*b*].

[390*d*] * Cal tractar sempre **AMB RELACIÓ A** aspectes de morfologia certs aspectes de lèxic.

7.6. Interferència entre *a*, *amb*, *de* i *en*

Hi ha dues locucions prepositives que cal no confondre: *en vista de* i *amb vista a*.

La locució *en vista de* expressa que es té en compte una situació donada o uns fets ja ocorreguts i es pot parafrasejar per *havent vist* o *vist* (amb la flexió que convingui).

[391*a*] **EN VISTA DE** la vostra actitud, abandono la reunió.

[391*b*] **VISTA** la vostra actitud, abandono la reunió.

La locució *amb vista a*, en canvi, expressa que una decisió es pren o una acció es fa amb la intenció d'aconseguir alguna cosa o tenint en compte alguna cosa que ha de passar. Es pot parafrasejar amb les preposicions *per* o *per a*, segons el cas.

[392*a*] Es prepara **AMB VISTA ALS** exàmens de juny.

[392*b*] Es prepara **PER ALS** exàmens de juny.

[393*a*] Es prepara **AMB VISTA A** passar les proves de selecció.

[393*b*] Es prepara **PER** passar les proves de selecció.

Sobre la mateixa base d'un ús figurat del substantiu, al costat de *amb vista a*, hi ha *de cara a*.⁹⁰

[392*c*] Es prepara **DE CARA ALS** exàmens de juny.

[393*c*] Es prepara **DE CARA A** passar les proves de selecció.

90. RUÀIX, Josep. *El català*, 2, p. 170.

7.7. Interferència entre *a*, *amb*, *de* i *per a*

Jané⁹¹ observa que complements introduïts per les preposicions *a*, *amb* i *per a* poden ser introduïts per la preposició *de*, quan el parlant percep un lligam estable entre els dos termes de la relació prepositiva.

Considerem les frases [395-397]:

- [394] Carles Riba va escriure el prefaci A LA SEGONA EDICIÓ DEL DICIONARI FABRA.
- [395] La Pilar es va comprar una brusa AMB FARBALANS.
- [396] El metge m'ha receptat un remei PER A LA TOS.

Al costat d'aquestes frases, són possibles les frases [397-399], amb els sintagmes preposicionals encapçalats per la preposició *de*.

- [397] El prefaci DE LA SEGONA EDICIÓ DEL DICIONARI FABRA és de Carles Riba.
- [398] Pilar, et rento la brusa DE FARBALANS?
- [399] Has vist el meu remei DE LA TOS?

8. Casos de coincidència de dues preposicions

En aquest epígraf no parlarem de les preposicions compostes —*per a*, *cap a*, *fins a*, etc.— ni de les locucions prepositives —*al davant de*, *a pesar de*, *en contra de*, etcètera.

El que ens proposem és il·lustrar els contextos en què es poden trobar juntes preposicions —tant àtones com tòniques— entre elles, locucions prepositives entre elles, i preposicions i locucions les unes amb les altres.⁹²

Aquests contextos creiem que, en general, es poden trobar en dues circumstàncies: en frases amb l'ordre normal i en frases amb el verb elidit.

8.1. Preposició àtona + preposició àtona

8.1.1. Ordre normal del contacte

8.1.1.1. La majoria de les possibles coincidències es produeixen entre una preposició regida pel verb principal i la que introdueix oracions interrogatives indirectes, dubitatives o ponderatives. Són les preposicions que Colomer⁹³ anomena *preposicions externes* i *preposicions internes*: una preposició externa és «la que no forma part del grup o element interrogatiu i és exigida pel verb principal»; una preposició interna «forma part del grup interrogatiu i és exigida pel verb subordinat».

Així, a la frase [400], *a* és la preposició externa i *per*, la interna:

- [400] Em refereixo A PER quina raó hi anem.

Heus ací tots els encreuaments teòricament possibles entre les cinc PA —*a*, *amb*, *de*, *en*, *per* [*a*]—:

91. Articles dels dies 19-20.3.1982, 3.9.1983, 30.10.1984, 17.11.1984 i 19.1.1985.

92. Per ser sistemàtics al màxim, hem fet tots els creuaments possibles entre preposicions àtones (PA), entre PA i preposicions tòniques (PT), entre PT i PA i entre PT; només donem els casos que ens semblen possibles.

93. COLOMER, Rosa [*et al.*]. «Aportació...», p. 22.

- [401a] ~ Em refereixo A AMB quin cotxe hi anem.
 [402] ~ Em refereixo A DE quina manera ho fem.
 [403] ~ Em refereixo A EN qui penseu.
 [404] ~ Em refereixo A PER quina raó hi anem.
 [405] ~ Estem d'acord AMB A quina platja anem?
 [406] ~ Estem d'acord AMB DE quina manera ho fem.
 [407] ~ Estem d'acord AMB EN qui hem de confiar.
 [408] ~ Estem d'acord AMB PER on hem d'entrar.
 [409] ~ Parlen D'A quina platja van.
 [410] ~ Parlen D'AMB quin cotxe hi anem.
 [411] ~ Parlen D'EN qui hem de confiar.
 [412] ~ Parlen DE PER on hem d'entrar.
 [413] ~ Pensen EN A qui donen el trofeu.
 [414] ~ Pensen EN AMB quin cotxe hi van.
 [415] ~ Pensen EN DE quina manera es vesteixen.
 [416] ~ Pensen EN PER on han d'entrar.
 [417a] ~ Es barallen PER A qui donen el trofeu.
 [418] ~ Es barallen PER AMB quin cotxe hi van.
 [419a] ~ Es barallen PER DE quina manera s'han de vestir.
 [420] ~ Es barallen PER EN qui han de confiar.

Aquestes frases, encara que possibles, són estranyes. La tendència és evitar aquests encontres de preposicions. Això es pot aconseguir triant un verb transitiu o copulatiu, ja sigui el principal o el subordinat, perquè normalment no exigeixen cap preposició.

- [401b] Em refereixo A quin cotxe AGAFEM.
 [417b] DISCUTEIXEN A qui donen el trofeu.

Una altra possibilitat és substituir el grup interrogatiu *preposició + interrogatiu* per un adverbi o un pronom interrogatiu.⁹⁴

- [419b] Es barallen PER COM s'han de vestir.

8.1.1.2. Hi ha altres casos que no es deuen a aquestes estructures.

- [421] Això és DE PER riure.
 [422] És una articulació labiodental, vibrant i tensa DE PER si...⁹⁵
 [423] La feina ha d'estar PER A D'aquí a un mes.

No és genuí, en canvi, el contacte entre preposicions en la locució *anar a per*.

- [424a] * VAIG A PER vi a la taverna. [424b] VAIG A BUSCAR vi a la taverna.
 [424c] VAIG PER vi a la taverna.

8.1.2. Contacte amb verb elidit

Aquests encontres es produeixen en les oracions subordinades o en una de les oracions que en formen una de coordinada, perquè no hi ha el verb explícit, bé perquè ja ha sortit, bé perquè sortirà després.

94. Solà («Canvi i caiguda de preposicions», § 4.2) afirma que aquesta solució és un castellanisme, però que «ja serà impossible de fer marxa enrere».

95. Exemple tret del DECat, entrada *canviar*, vol. II, p. 493, r. 12 dreta.

[425a] ~ El Parlament Europeu emet la seva primera nota en català, a més d'EN les llengües oficials.

[426a] ~ En comptes d'AMB aigua freda, ho vol rentar amb aigua calenta.

La llengua tendeix a rebutjar aquests encontres, que es poden evitar repetint el verb; o, quan el problema es presenta un cop aparegut el verb, fent servir el que s'anomena la «proforma *fer-ho*».

[425b] El Parlament Europeu emet la seva primera nota en català, a més d'EMETRE-la EN les llengües oficials.

[425c] El Parlament Europeu emet la seva primera nota en català, a més DE FER-HO EN les llengües oficials.

[426b] En comptes DE RENTAR-ho AMB aigua freda, ho vol rentar amb aigua calenta.

8.2. Preposició àtona + preposició tònica

Deixem de banda els encontres de la mena *a dalt [de]*, perquè ja constitueixen locucions prepositives.

Dels creuaments entre les cinc PA i les PT, creiem interessant de fer els comentaris següents.

8.2.1. Ordre normal del contacte

8.2.1.1. Si la PA és una preposició externa i la PT, una d'interna, hi ha força casos corrents.

[427a] Em refereixo A CONTRA qui ha de jugar el Barça.

[428] Em refereixo A DES D'ON volem començar.

[429] Estan d'acord AMB CONTRA qui han de lluitar.

[430] Estan d'acord AMB CAP A quina banda volen tirar.

[431] Parlen DE SENSE què no se'n poden anar.

[432] Parlen DE FINS a quina quantitat poden apostar.

[433] Es barallen PER ENTRE quins estudiants hi pot haver el millor.

[434a] Es barallen PER DES D'ON s'han de tirar a l'aigua.

Valen els mateixos comentaris que per a l'epígraf 8.1.1: la majoria d'aquestes frases són estranyes i es tendeix a usar verbs que no exigeixin cap preposició —és a dir, copulatiu o transitiu.

[427b] Em refereixo A quin SERÀ el contrari del Barça.

[434b] DISCUTEIXEN DES D'ON s'han de tirar a l'aigua.

8.2.1.2. Fora d'aquests casos, hi pot haver els següents contactes entre una PA i una PT:

[435] Les rebaixes d'estiu als grans magatzems són D'ENTRE el 10 % i el 5 %.⁹⁶

[436] ...un D'ENTRE tants molins per escometre.⁹⁷

[437] En Pere em sembla que és DE CAP A la banda de Sort.

[438] Amb aquest carnet pots conduir vehicles DE FINS A nou places.

[439] Vam passar com vam poder PER ENTRE les branques.

96. *Avui* (30.6.1991), p. 16. DGLC, *esmunyir*: «L'anguila se'm va esmunyir D'ENTRE les mans».

97. FERRATER, Gabriel. *Sobre el llenguatge*, p. 69.

Cal evitar l'encontre, força usual entre les preposicions *amb* i *sense*.

[440a] * Si no tinc martell, ho faré **AMB SENSE**.

[440b] Si no tinc martell, ho faré **SENSE**.

8.2.2. Contacte amb verb elidit

La descripció de la situació és la que ja hem comentat a l'epígraf 8.1.2. Aquests encontres es produeixen en les oracions subordinades o en una de les oracions que en formen una de coordinada, perquè no hi ha el verb explícit, bé perquè ja ha sortit, bé perquè sortirà després.

[441a] ~ En comptes **DE FINS A** cent, has comptat fins a cinquanta.

[441b] En comptes **DE COMPTAR FINS A** cent, has comptat fins a cinquanta.

[442a] ~ Avui he jugat **CONTRA** Becker, a més **DE CONTRA** Bruguera.

[442b] Avui he jugat **CONTRA** Becker, a més **DE JUGAR CONTRA** Bruguera.

[442c] Avui he jugat **CONTRA** Becker, a més **DE FER-HO CONTRA** Bruguera.

8.3. Preposició tònica + preposició àtona

Deixant de banda les preposicions compostes —*cap a, fins a/en, des de*—, els únics contactes usuals entre PT i PA que hem trobat són *fins per* i *fins de*.⁹⁸

[443] No vindrà **FINS PER** Nadal.

[444] No vindrà **FINS D'AQUÍ** a una setmana.

8.4. Preposició tònica + preposició tònica

8.4.1. Les locucions prepositives de la mena de *al costat de* o *al peu de*, amb un nucli nominal, ofereixen grans possibilitats perquè deixen de ser locucions prepositives i passen a ser sintagmes nominals formats per un nom i un complement del nom.

[445] Viuen **CAP AL PEU DEL** Montseny.

[446] Mou-te **FINS AL COSTAT DE** la taula.

8.4.2. La preposició *fins [a]*, segurament perquè serveix per donar èmfasi, també té grans possibilitats de combinació.

[447] No començarem **FINS A PARTIR** de la inauguració del curs.

[448a] ~ **DESPRÉS DE FINS A** quinze intents, ha aprovat l'examen de conduir.

[448b] **DESPRÉS DE FER FINS A** quinze intents, ha aprovat l'examen de conduir.

[449] Kaspàrov ha jugat simultàniament **ENFRONT DE FINS A** cinquanta contrincants.

8.4.3. Les altres PT no ofereixen tantes possibilitats.

[450] **A PESAR DE CONTRA** qui lluitàvem, la nostra moral era alta.

[451] Ens ho havien dit tot sobre el sopar, **EXCEPTE ENTRE** quines personalitats havíem de seure.

[452] **TRET DE CAP A** on volem anar el tercer dia, tot està lligat.

[453] **AL CAP D'ENTRE** quinze i vint dies, ja sortirà de l'hospital.

98. Vegeu el capítol XVII, § 4.15.

9. Alternatives a l'elisió de les preposicions àtones davant la conjunció *que*

Solà⁹⁹ dona unes quantes alternatives a l'elisió de les PA davant la conjunció, per quan en resulten construccions forçades.

9.1. Es pot recórrer a l'infinitiu, davant del qual es mantenen les preposicions, d'una manera o d'una altra.

[454a]	Acostumeu-los QUE rebin ordres.	[454b]	Acostumeu-los A REBRE ordres.
[455a]	L'amenacen QUE l'expulsaran.	[455b]	L'amenacen D'EXPULSAR -lo.
[456a]	Parlen QUE vindran.	[456b]	Parlen DE VENIR.
[457a]	Està d'acord QUE ens trobem demà.	[457b]	Està d'acord A TROBAR-se demà.

9.2. Es pot recórrer a una base buida: *el fet que*, «*el fet de + infinitiu*», *això que*, etcètera.

[455c]	L'amenacen AMB AIXÒ QUE l'expulsaran.
[455d]	L'amenacen AMB AIXÒ D'EXPULSAR -lo.
[456c]	Parlen DE LA POSSIBILITAT DE VENIR.
[457c]	Està d'acord EN LA POSSIBILITAT QUE ens trobem demà.

9.3. Es pot recórrer a un substantiu.

[455e]	L'amenacen AMB L'EXPULSIÓ .
[456d]	Parlen DE LA SEVA POSSIBLE VINGUDA.

9.4. Es pot recórrer al gerundi.

[455f]	L'amenacen DIENT QUE l'expulsaran.

9.5. Es pot recórrer a la conjunció *perquè*.

[458]	— A QUÈ véns?
	— PERQUÈ em diguis què em vols.

10. Remarques d'estil

10.1. El lligam entre la preposició i l'element que regeix és molt estret. Convé, doncs, de no separar-los mai.

[459a]	~ Parla DE , segons diuen, TOT i sense parar.
[459b]	Parla, segons diuen, DE TOT i sense parar.
[459c]	Parla DE TOT i sense parar, segons diuen.

10.2. Si hi ha una enumeració de sintagmes preposicionals amb el mateix nucli nominal, cal repetir aquest nucli en cada sintagma.

[460a]	~ Govern DE , PER i PER AL poble.
[460b]	Govern DEL POBLE , PEL POBLE i PER AL poble.

99. «Canvi...», p. 43.

10.3. Si fem una disjunció amb les preposicions *amb* i *sense*, en aquest ordre, la primera porta el nom al darrere, i la segona, no.

[461*a*] * Sempre discuteix **AMB** o **SENSE** RAÓ.

[461*b*] Sempre discuteix **AMB** RAÓ o **SENSE**.

Però si l'ordre és l'invers, cal repetir el nom.

[462*a*] * Ho faré, **SENSE** o **AMB** PERILL.

[462*b*] Ho faré, **SENSE** PERILL o **AMB** PERILL.

11. Bibliografia

- ALCOVER, Antoni M.; MOLL, Francesc de B. *Diccionari català-valencià-balear*. 2a ed. Palma de Mallorca: Moll, 1978. 10 v.
- BADIA I MARGARIT, Antoni M. *Gramàtica catalana*. Madrid: Gredos, 1962. 2 v.
- COLOMER, Rosa [et al.]. «Aportació a l'estudi del canvi i la caiguda de preposicions». *Com: Ensenyar Català als Adults*, núm. 16 (agost 1988), p. 22-28.
- COROMINES, Joan. *Lleures i converses d'un filòleg*. Barcelona: Club Editor, 1974.
— *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial: La Caixa, 1980-1991. 9 v.
- Diccionari castellà-català*. 2a ed. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1989.
- Diccionari de la llengua catalana*. 6a ed. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1987.
- FABRA, Pompeu. *Gramàtica catalana*. 4a ed. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1926.
— *Gramàtica catalana*. 5a ed. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1930.
— *Diccionari general de la llengua catalana*. Barcelona: Llibreria Catalònia, 1932.
— *Gramàtica catalana*. 7a ed. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1933.
— *Diccionari general de la llengua catalana*. 2a ed. Barcelona: López-Llausàs, 1954.
— *Converses filològiques*. Barcelona: Barcino, 1954-1956. 2 v.
— *Gramàtica catalana*. 8a ed. Barcelona: Teide, 1978.
— *Diccionari general de la llengua catalana*. 11a ed. Barcelona: EDHASA, 1981.
— *Gramàtica catalana*. 8a ed. Barcelona: Aqua, 1981.
— *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Aqua, 1982.
— *Converses filològiques*. Barcelona: EDHASA, 1983-1984. 2 v. [Obra incompleta]
- FERRATER, Gabriel. *Sobre el llenguatge*. Barcelona: Quaderns Crema, 1981.
- FERRER, Josep [et al.]. «Taula rodona sobre "Problemes dels correctors i assessors dels mitjans de comunicació"». A: MARTÍ, Joan; PONS, Lúcia; SOLÀ, Joan [cur.]. *Actes de les Terceres Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989.
- JANÉ, Albert. *Aclariments lingüístics*. Barcelona: Barcino, 1973. 3 v.
— «Un negre i un blanc». *Avui* (11 maig 1976).
— «El rei rep el ministre». *Avui* (24 juny 1976).
— «De casa estant». *Avui* (30 juliol 1976).
— «De gom a gom». *Avui* (14 setembre 1976).
— «D'ara endavant». *Avui* (21 octubre 1976).
— «Una cuina de gas». *Avui* (2 desembre 1976).
— «Com que era tan urgent». *Avui* (14 gener 1977).
— «Prou repressió». *Avui* (19 maig 1977).
— «Un submòdul de M». *Avui* (14 setembre 1977).
— «Pourvou que cela doure». *Avui* (13 octubre 1977).

- JANÉ, Albert. «De tant en tant». *Avui* (20 gener 1978).
 — «Sense preposició». *Avui* (9 febrer 1978).
 — «En té de més bonics». *Avui* (26 abril 1978).
 — «Tenir-hi confiança». *Avui* (27 maig 1978).
 — «De i en». *Avui* (17 juny 1978).
 — «Mirant al cel». *Avui* (20 juliol 1978).
 — «D'altres». *Avui* (16 agost 1978).
 — «En col·laboració amb». *Avui* (15 setembre 1978).
 — «En fer-ho o quan ho facis». *Avui* (31 octubre 1978).
 — «Adjectiu més preposició». *Avui* (16 novembre 1978).
 — «Relatiu». *Avui* (18 gener 1979).
 — «Si no es demostra el contrari...». *Avui* (19 gener 1979).
 — «Un cas condicional». *Avui* (20 gener 1979).
 — «Fer creure els nens». *Avui* (13 març 1979).
 — «Fer por als nens». *Avui* (14 març 1979).
 — «Els altres». *Avui* (1 maig 1979).
 — «Amb vista a». *Avui* (2 maig 1979).
 — «Amenacen de fer-ho». *Avui* (9 juny 1979).
 — «Ben explicat (II)». *Avui* (23 juny 1979).
 — «Si jo fos de tu». *Avui* (25 agost 1979).
 — «Tenir por». *Avui* (2 setembre 1979).
 — «Pernil dolç». *Avui* (15 novembre 1979).
 — «Consultar l'advocat». *Avui* (24 novembre 1979).
 — «Ah, que no ho saps!». *Avui* (3 gener 1980).
 — «Coses a fer». *Avui* (2 febrer 1980).
 — «El renom». *Avui* (23 febrer 1980).
 — «De prop». *Avui* (28 febrer 1980).
 — «La sala de rebre». *Avui* (12 març 1980).
 — «Amb que ho sàpigues». *Avui* (13 març 1980).
 — «D'on i d'aquí (I i II)». *Avui* (27-28 març 1980).
 — «De cara al mar». *Avui* (9 maig 1980).
 — «Molt però poc de bo». *Avui* (7 juny 1980).
 — «Sorprendre a tothom». *Avui* (22 novembre 1980).
 — «La partícula nobiliària». *Avui* (27 desembre 1980).
 — «Res de nou». *Avui* (9 abril 1981).
 — «No hi ha res millor». *Avui* (10 abril 1981).
 — «Alguna cosa de cert». *Avui* (11 abril 1981).
 — «Qui de jove no treballa...». *Avui* (21 abril 1981).
 — «L'oposició». *Avui* (2 maig 1981).
 — «Amb que». *Avui* (12 maig 1981).
 — «Denominacions». *Avui* (9 juny 1981).
 — «La preposició conjuntiva». *Avui* (19 novembre 1981).
 — «Certs complements d'objecte (II-III)». *Avui* (11-12 desembre 1981).
 — «En canvi». *Avui* (6 gener 1982).
 — «Complements del nom (I-III)». *Avui* (18-20 març 1982).
 — «L'entrada dels menors». *Avui* (5 juny 1982).
 — «Un molí de mala mort». *Avui* (7 novembre 1982).
 — «Mirar-se». *Avui* (10 novembre 1982).
 — «El remei de la tos». *Avui* (3 setembre 1983).
 — «Costen de veure». *Avui* (24 setembre 1983).

- JANÉ, Albert. «L'exhibició dels nens». *Avui* (17 juliol 1984).
 — «La condemna del jutge». *Avui* (18 juliol 1984).
 — «Delicat de dir». *Avui* (30 octubre 1984).
 — «Tenir temps». *Avui* (17 novembre 1984).
 — «Referències». *Avui* (19 gener 1985).
 — «El gerundi compost (i)». *Avui* (22 gener 1985).
 LACREU, Josep. *Manual d'ús de l'estàndard oral*. València: Universitat de València. Institut de Filologia Valenciana, 1990.
Longman dictionary of contemporary English. 3a ed. Harlow: Longman, 1987.
 MOLINER, Maria. *Diccionario de uso del español*. Reimpr. Madrid: Gredos, 1990. 2 v.

Bibliografia consultada especialment amb vista a la segona edició del MANUAL D'ESTIL

- COSTA, Joan. «Intent de sistematització d'un ús de la preposició *a* davant de CD». A: *Escola Catalana* [Barcelona: Òmnium Cultural], 351 (juny 1998).
 INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. 2a reimpr., corregida. Barcelona: Enciclopèdia Catalana: Edicions 62: Publicacions de l'Abadia de Montserrat; Palma: Moll; València: Edicions 3 i 4, 1997.
 MARTÍ, Joan; PONS, Lídia; SOLÀ, Joan [cur.]. *Actes de les Terceres Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa* [Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona, 17 i 18 desembre 1987]. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989.
 MARVÀ, Jeroni. *Curs superior de gramàtica catalana*. Barcelona: Barcino, 1932.
Le petit Robert. Vol. 1: *Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. 2a ed. París: Robert, 1988.
 RUAIX, Josep. *El català*, 2. 6a ed. Moià: Josep Ruaix, 1991.
 — «Distribució de *altre*, *un altre* i *d'altre* (i flexió)». A: *Punts conflictius de català: Deu estudis sobre normativa*. Barcelona: Barcanova, 1989, p. 73-77.
 SEGARRA, Mila. 2a ed. *Història de la normativa catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1987.
 SOLÀ, Joan. «Notes sobre "com" i "com a"». A: *A l'entorn de la llengua*. 2a ed. Barcelona: Laia, 1984, p. 145-150.
 — «Canvi i caiguda de preposicions». A: *Estudis de sintaxi catalana*, 1. 2a ed. Barcelona: Edicions 62, 1973, p. 11-17.
 — *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*. Barcelona: Edicions 62, 1987.
 — *Lingüística i normativa*. Barcelona: Empúries, 1990.
 — «No tinc cap negre». *Avui* (13 juliol 1991).
 — «Això és quelcom (de) complicat». *Avui* (20 juliol 1991).
 — «I molts d'altres». *Avui* (27 juliol 1991).
 — *Sintaxi normativa: Estat de la qüestió*. Barcelona: Empúries, 1994.
 SOLÀ, Joan; PUJOL, Josep Maria. 2a ed. *Tractat de puntuació*. Barcelona: Columna, 1990.
 VILARÓ, Francesc. «La funció de "en funció de"». *Revista de Llengua i Dret*, núm. 10 (desembre 1987), p. 75-82.

Bibliografia consultada especialment amb vista a la tercera edició del MANUAL D'ESTIL

- BADIA I MARGARIT, Antoni M. *Gramàtica de la llengua catalana: Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1994.
 CORBERA, Jaume. *Parlar bé: Orientacions per a l'ús correcte de la llengua catalana, amb referències especials a les Illes Balears*. Vilassar de Mar: Oikos-tau, 1996.
 FABRA, Pompeu. *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: L'Avenç, 1912. [Edició facsímil: Aqua, 1982]

- FABRA, Pompeu. *Converses filològiques*. [S. ll.: s. n., s. a.]. [Capsa amb aquesta indicació conservada a la biblioteca del Seminari de Romàniques de la Universitat de Barcelona. La capsa conté 881 fulls, amuntegats, sense cap data general, numerats amb converses retallades i enganxades o mecanografiades.]
- *Converses filològiques*. Edició crítica a cura de Joaquim Rafel. Barcelona: EDHASA, 1984. 3 v. [Manca el tercer volum, que no s'ha arribat a publicar.]
- FERRER, Joan; FERRER, Josep; PUJADAS, Joan, [cur.]. *Pompeu Fabra i Joan Coromines: la correspondència dels anys de l'exili. Estudi sobre l'ús del guionet en català i llistes d'esmenes al «Diccionari general» per Pompeu Fabra*. Barcelona: Fundació Pere Coromines, 1998.
- GINEBRA, Jordi; MONTSERRAT, Anna. *Diccionari d'ús dels verbs catalans*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- Gran diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. 2a ed. Barcelona: Edicions 62: Enciclopèdia Catalana, 2007.
- LÓPEZ DEL CASTILLO, Lluís. *Gramàtica del català actual*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- SOLÀ, Joan. «Canvi i caiguda de preposicions». A: *Sintaxi normativa: Estat de la qüestió*. 3a ed. Barcelona: Empúries, 1997, cap. 4.
- «Les subordinades de relatiu». A: *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, 2002, p. 2459-2569.
- VILLALBA, Xavier. «Descripció i norma o per què no n'hi ha prou amb prescriure abans no n'hi ha hagut prou de descriure». A: UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. GRUP DE GRAMÀTICA TEÒRICA. *Grup de Gramàtica Teòrica: Reports de recerca*, 2001. <<http://seneca.uab.es/ggt/Reports/GGT-02-9.PDF>> [Consulta: 21 juliol 2005].
- «Descripció i norma: amb i el canvi de preposició». *Llengua & Literatura*, núm. 15 (2004), p. 257-276.